

บทที่ ๔

การเปรียบเทียบการนำหลักจริยธรรมไปใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

ในบทนี้ทางผู้วิจัยขอนำความรู้จากบทที่ ๒ และบทที่ ๓ มาศึกษาเปรียบเทียบการนำหลักจริยธรรมไปใช้ในการพัฒนาโดยมีประเด็นในการศึกษาเปรียบเทียบได้แก่ (๑) เปรียบเทียบการนำหลักจริยธรรมไปใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของชุมชนชาวพุทธและชุมชนชาวมุสลิม (๒) เปรียบเทียบกระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของชุมชนชาวพุทธและชาวมุสลิมโดยใช้หลักจริยธรรม (๓) เปรียบเทียบผลลัพธ์ที่ได้จากการนำหลักจริยธรรมไปใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของชุมชนชาวพุทธและชาวมุสลิม ทั้งนี้ทั้งสองศาสนามีต้นกำเนิดและที่มาที่แตกต่างกัน แต่มีแนวคิดด้านจริยธรรมที่คล้ายกัน คือการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้บุคคลมีความรัก มีความเมตตา และเอื้อเฟื้อช่วยเหลือ จริยธรรมของทั้งสองศาสนาจึงเป็นฐานที่สำคัญในการช่วยให้คนในชาติประพฤติตนไปในทางที่ดี และสามารถนำหลักจริยธรรมประยุกต์ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ ในชุมชนใดที่ราษฎรมีจริยธรรมสูง เช่น มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความสามัคคี มีความโอบอ้อมอารีต่อกัน มีระเบียบวินัย ชุมชนนั้นย่อมมีการพัฒนาได้อย่างรวดเร็วและยั่งยืน โดยมีรายละเอียดดังนี้คือ

๔.๑ เปรียบเทียบการนำหลักจริยธรรมไปใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของชุมชนชาวพุทธและชาวมุสลิม

ในปัจจุบันการทำธุรกิจไม่ว่าจะมีลักษณะใดก็แล้วแต่ ส่วนใหญ่เริ่มให้ความสำคัญต่อการคำนึงถึงเรื่องของความไม่เบียดเบียนกันและกัน เช่นผู้ผลิตไม่เอาเปรียบผู้บริโภค และยังคงคำนึงถึงความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยมีการคืนกำไรให้ผู้บริโภค ให้ความสำคัญในเรื่องของสิ่งแวดล้อมที่ดีที่มีผลกระทบต่อผู้บริโภคและผู้ที่จะได้รับผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจนั้นๆ ซึ่งแตกต่างจากอดีตที่หลักวิชาการในการทำธุรกิจของตะวันตก จะมุ่งหากำไรสูงสุด ต้นทุนต่ำสุด ไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมที่จะมีผลกระทบต่อผู้บริโภค

๔.๑.๑ เปรียบเทียบหลักจริยธรรม

ในการศึกษาเปรียบเทียบหลักจริยธรรมของศาสนาพุทธกับศาสนาอิสลาม พบว่ามีลักษณะที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน มีหลักคำสอนให้ประพฤติปฏิบัติทั้งทางกาย วาจา และใจ โดยหลักจริยธรรมของทั้งสองศาสนาต่างช่วยให้เกิดจิตสำนึกที่ดีให้บุคคลมีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่กันและกัน จริยธรรมเหล่านี้เป็นพื้นฐานที่ดีให้มนุษย์สามารถดำเนินชีวิตไปในทางที่ดีที่ถูกที่ควร และไม่ไปสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น หลักจริยธรรมจึงเปรียบเสมือนเข็มทิศที่จะนำไปสู่สังคมที่ดี ที่มีความปลอดภัยและเป็นสังคมแห่งความสงบสุข การเปรียบเทียบหลักจริยธรรมของทั้งสองศาสนา มีทั้งคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันดังนี้ คือ

ลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ในหลักจริยธรรมของศาสนาพุทธ ไม่ว่าจะเป็นขั้นต้น ขั้นกลาง และขั้นสูง เมื่อนำมาสรุปรวมกันแล้วจะมีลักษณะที่ว่าด้วยการกระทำความดี และการละเว้นจากการทำความชั่ว โดยมีเจตนาเป็นตัวตัดสินในการกระทำ คำสอนที่ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญ มีอยู่ ๓ ประการ ได้แก่ ๑. ให้เว้นจากการทำความชั่ว ๒. ให้มันทำความดี ๓. ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ หลักธรรมทั้ง ๓ ข้อนี้ เป็นรากฐานของจริยธรรมทั้งหลาย ซึ่งถือได้ว่าเป็นแก่นสำคัญของศาสนาพุทธ พระพุทธเจ้าทรงตรัสสอนในเรื่องหลักธรรมต่างๆมากมาย และสรุปรวมคำสอนทั้งหมดให้เข้าใจง่ายเพียงสั้นๆ แต่ได้ใจความและสามารถอธิบายหลักธรรมต่างๆได้อย่างเป็นนัยดี โดยสอนให้ทุกคนละเว้นจากการทำความชั่ว ให้มันทำความดี และทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ห่างไกลจากกิเลสทั้งปวงที่เป็นที่มาของความทุกข์ต่างๆ

ในส่วนของศาสนาอิสลามนั้น จริยธรรมอิสลามมีความคล้ายคลึงกับพระพุทธศาสนา ที่ว่าด้วยเรื่องของการกระทำดีและชั่ว เพียงแต่เกิดขึ้นจากคำสอนของท่านนบี มุฮัมมัด ซึ่งเป็นผู้ประกาศสั่งธรรมแก่มนุษยชาติ เป็นผู้นำจริยธรรม วัฒนธรรม และระบบการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุกแห่งทุกมุม เช่น การ ศึกษา การปกครอง การค้า การครองเรือน การมีมนุษยสัมพันธ์ต่อเพื่อนมนุษย์ สัตว์ และธรรมชาติ มาให้กับชาวโลก จริยธรรมคือหลักสำคัญของอิสลาม เปรียบเสมือนวิญญาณแห่งร่างกาย ท่านศาสดาเคยกล่าวไว้ว่าจุดมุ่งหมายสำคัญของภาระที่ท่านได้รับมอบหมายมาก็เพื่อธำรงไว้ซึ่งความดี และขจัดความชั่วร้ายให้หมดสิ้นไป ในพระวจนะตอนหนึ่งท่านกล่าวว่า “ข้าพเจ้าถูกใช้ให้มาสถาปนา ระบบจริยธรรมที่สมบูรณ์แบบ”

ทั้งสองศาสนาจึงสอนให้ทำความดี ละเว้นจากความชั่ว ซึ่งนับว่ามีแนวคิดที่คล้ายคลึงกัน โดยที่ทั้งสองศาสนาต้องการให้มนุษย์ไม่ทำในสิ่งที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น แต่ให้ทุกคนทำความดีที่ติงามช่วยเหลือแผ้วแผ่เพื่อนมนุษย์ที่ตกทุกข์ได้ยาก หลักจริยธรรมมีความคล้ายคลึงกันในหลายเรื่อง ดังนี้

หลักจริยธรรมในพระพุทธศาสนามีตั้งแต่ขั้นต้น ขั้นกลาง และขั้นสูง แต่ที่สำคัญที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนได้นั้น ได้แก่ การรักษาศีล ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี การรู้จักพึ่งพาตนเอง การให้ทาน เป็นต้น

ในส่วนของศาสนาอิสลามก็มีหลักจริยธรรมคล้ายคลึงกัน ได้แก่ การปฏิบัติตามบทบัญญัติที่ได้วางไว้ ซึ่งมีข้อปลีกย่อย ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์ ความสามัคคี การพึ่งพาตนเอง การประหยัดอดออม และการชะก้าต โดยที่จริยธรรมเหล่านี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาของวิสาหกิจชุมชน ถือได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง ถ้าวิสาหกิจชุมชนใดที่ขาดหลักจริยธรรมเหล่านี้แล้ว จะทำให้วิสาหกิจชุมชนนั้นๆไม่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ในทางกลับกันถ้าวิสาหกิจชุมชนใดที่สมาชิกมีการนำหลักจริยธรรมไปใช้ ย่อมทำให้วิสาหกิจชุมชนนั้นๆสามารถที่จะพัฒนาต่อไปได้อย่างยั่งยืน

ในส่วนที่แตกต่างกันนั้นศาสนาพุทธ มีหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าได้สอนแก่มนุษย์อันเกิดจากพระปรีชาญาณ ได้แก่ การตรัสรู้ของพระองค์เอง ซึ่งเป็นหลักธรรมที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ พระองค์จะเกิดหรือไม่เกิดก็ตาม หลักธรรมนั้นก็ยังคงมีอยู่ตามธรรมชาติ ดังที่พระองค์ทรงตรัสสอนแก่ภิกษุทั้งหลาย ความว่า

“ภิกษุทั้งหลาย ตถาคตเกิดขึ้นก็ตาม ไม่เกิดขึ้นก็ตาม ธาตุนั้นคือความตั้งอยู่ตามธรรมดา ความเป็นไปตามธรรมดาก็คงอยู่อย่างนั้น ตถาคตรู้ บรรลุ ธรรมชาตินั้นว่า สังขารทั้งปวง

ไม่เที่ยง.... สังขารทั้งปวงเป็นทุกข์... ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตา ครั้นรู้ บรรลุแล้ว จึงบอก
แสดง บัญญัติ กำหนด เปิดเผยจำแนก ทำให้เห็นว่า ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตา”^๑

พระพุทธเจ้าทรงค้นพบว่าทุกสิ่งทุกอย่างเกิดขึ้นตามเหตุปัจจัย และการกระทำหรือกรรม
เป็นปฏิบัติ การกระทำของบุคคลจะส่งผลเจริญหรือเสื่อมให้กับตนเอง ซึ่งเป็นไปตามพุทธพจน์ที่ว่า
“บุคคลหว่านพืชเช่นไร ย่อมได้รับผลเช่นนั้น คือทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว”^๒

การที่บุคคลกระทำอันใดก็แล้วแต่ย่อมเป็นตัวกำหนดชะตากรรมของตนเอง หลัก
จริยธรรมในพระพุทธศาสนาจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการทำความดีและชั่ว ซึ่งใช้เจตนาเป็นตัวตัดสิน
ตัวของบุคคลนั้นๆ มิใช่ขึ้นอยู่กับสิ่งใด โดยมีลักษณะที่ไม่ผูกพันกับอำนาจเหนือธรรมชาติใดๆทั้งสิ้น
แต่ถือเอาเจตนาในการกระทำของบุคคล ทั้งกุศลเจตนาและอกุศลเจตนา เป็นสิ่งที่ใช้วัดว่าเป็นการ
กระทำดีหรือชั่ว พระพุทธศาสนากล่าวว่า เจตนาดังกล่าวเกิดจากจิต (มโน) ของบุคคลนั้น เป็นลักษณะ
ตามธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งตามแนวคำสอนในพระพุทธศาสนานั้น การกระทำดีและชั่ว เป็นไปตาม
ธรรมดาแห่งเหตุปัจจัย มิได้เกิดขึ้นหรือเป็นไปโดยมีอำนาจของพระเจ้าที่เข้ามาบัญชาให้เกิดขึ้นแต่
อย่างใด มนุษย์ย่อมเวียนว่ายตายเกิดเพราะกรรมที่ตนได้กระทำไว้ และมีชีวิตไปตามผลกรรมนั้น
พระพุทธเจ้าซึ่งเป็นมนุษย์ที่ทรงค้นพบหลักธรรมชาติต่างๆและนำมาสั่งสอนให้มนุษย์ได้ตระหนักถึงสิ่ง
ที่กระทำ มิได้นำคำสอนมาจากพระเจ้าแต่อย่างใด แต่เป็นหลักคำสอนที่เป็นคุณธรรมเพื่อให้ชาวพุทธ
นำมาประพฤติปฏิบัติ ซึ่งหลักธรรมที่เป็นแก่นแท้ของพระพุทธศาสนาในการสั่งสอนมนุษย์ทั้งหลาย
คือ ให้ละเว้นความชั่ว (ศีล) ให้ทำแต่ความดี (สมาธิ) และทำจิตใจให้ผ่องใส (ปัญญา) หลักธรรมคำ
สอนเหล่านี้สามารถพัฒนามนุษย์ไปสู่ความสำเร็จและความเป็นอารยชนต่อไปได้

ในส่วนของศาสนาอิสลาม จริยธรรมอิสลามว่าด้วยเรื่องของการกระทำดีและชั่วเหมือนกับ
ศาสนาพุทธ เพียงแต่ได้เกิดขึ้นจากคำสอนโดยนบี มุฮัมมัด ศาสดาของศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นผู้
ประกาศสั่งธรรมมนุษย์ตามบัญชาของพระเจ้า และมนุษย์เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยพระเจ้าตามพระ
ประสงค์ของพระองค์ มนุษย์มีความแตกต่างจากสิ่งที่ถูกสร้างอื่นๆ คือพระเจ้าได้ใส่จิตวิญญาณเข้าไป
ในตัวมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีสติ มีปัญญาในการพิจารณาทำความดีและชั่วได้โดยอิสระ มนุษย์มี
ชีวิตทั้งในโลกนี้และโลกหน้า (ปรโลก) และมนุษย์จะต้องกลับไปหาพระองค์ในวันปรโลก ซึ่งหมายถึง
เมื่อสิ้นชีวิตจากโลกนี้ไปแล้ว มนุษย์จะต้องไปอยู่ต่อพระพักตร์ เพื่อรับฟังคำพิพากษาจากพระองค์ ถ้า
ทำความดีย่อมได้รับรางวัลตอบแทน จากพระองค์ ซึ่งถือเป็นเป้าหมายสูงสุดของอิสลาม เป็นสิ่งที่ทุก
คนปรารถนาและพยายามปฏิบัติตามแนวทางของพระองค์ เพื่อได้ไปเข้าเฝ้าอยู่ใกล้ชิดพระองค์
(อัลลอฮ์) และได้รับรางวัลในปรโลก ได้ใช้ชีวิตในสวนสวรรค์ ส่วนผู้ไม่ปฏิบัติตามแนวทางของพระเจ้า
ตามที่พระองค์กำหนดไว้ ก็จะได้รับโทษ จะมีนรกหลายขุม สำหรับผู้กระทำชั่ว และพวกเขาจะได้รับ
ความทุกข์ทรมานอยู่ในนรกนั้น จนกว่าจะได้รับความเมตตาหรือได้รับการอภัยจากพระองค์ จริยธรรม
อิสลามและกฎหมายจึงเป็นกฎเกณฑ์อันเดียวกัน และเป็นแนวทางสำหรับบุคคลต้องยึดถือปฏิบัติ
อย่างเคร่งครัด และจริยธรรมอิสลามนั้นก็มองที่เจตนาเหมือนทางศาสนาพุทธ จะแตกต่างกันตรงที่
กฎแห่งกรรม หรือการกระทำของบุคคลในอิสลามมีความเกี่ยวข้องกับพระเจ้า บุคคลต้องประพฤติ

^๑ อก. ดิก. (ไทย) ๒๐/๑๓๗/๓๗๕.

^๒ ส.ส.(ไทย) ๑๕/๙๐๓/๓๓๓.

ปฏิบัติตนตามเจตจำนงของพระเจ้า โดยเจตนาต้องมาจากศรัทธาและภักดีต่อพระเจ้า จึงจะถือว่าเป็นกรรมดี ส่วนในพระพุทธศาสนานั้น กฎแห่งกรรมหรือการกระทำของบุคคลเป็นกฎที่มีอยู่อย่างอิสระ ไม่ผูกพันกับอำนาจของพระเจ้าแต่อย่างใด แต่ขึ้นอยู่กับบุคคลแต่ละคนที่กระทำความดีความชั่วนั้นๆ

จากการศึกษาพบว่า หลักคำสอนด้านจริยธรรมดังที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ เนื้อหาต่างๆทั้งของพระพุทธศาสนาและศาสนาอิสลาม มีความแตกต่างกันบ้าง แต่ในเป้าหมายสูงสุดนั้นมีความคล้ายคลึงกัน นั่นคือ ต้องการให้มนุษย์ทุกคนเป็นคนดี อยู่กันอย่างสงบสุข มีสันติ และเกิดความสุขของมวลมนุษย์ทั้งปวง

๔.๑.๒ เปรียบเทียบการนำหลักจริยธรรมไปใช้

หลักจริยธรรมที่ชุมชนชาวพุทธและชุมชนชาวมุสลิมได้ประพฤติปฏิบัตินั้น สามารถที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนากลุ่มของตนเองได้ ทั้งนี้เพราะการที่มนุษย์ต้องทำงานร่วมกัน อยู่ร่วมกัน ย่อมเกิดปัญหาต่างๆได้ ต่างคนต่างมีความคิดที่แตกต่างกัน จึงย่อมกระทบกระทั่งกันในเรื่องต่างๆได้ การที่ทุกคนที่มาอยู่ร่วมกันสามารถนำเอาหลักธรรมมาประพฤติปฏิบัติได้ ย่อมทำให้แก้ไขปัญหามาตรึงได้ การมีคุณธรรม จริยธรรม จึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำรงชีวิตในสังคมต่างๆ หลักจริยธรรมในพระพุทธศาสนาและอิสลามมีความคล้ายคลึงกันและมีแตกต่างกันบ้าง ผู้ศึกษาจึงได้นำเอาหลักจริยธรรมที่คล้ายคลึงกันมาเปรียบเทียบ เพื่อศึกษาการนำไปใช้ ได้แก่ ๑.ศีลและบทบัญญัติ ๒.ความซื่อสัตย์ ๓.ความสามัคคี ๔.การพึ่งพาตนเอง ๕.การประหยัดอดออม ๖.การให้ทาน ๗.การนำทรัพยากรในท้องถิ่นไปใช้อย่างมีคุณค่า โดยพิจารณาถึงผลที่ได้รับจากการนำหลักจริยธรรมไปใช้และผลที่เกิดจากการไม่นำไปใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต่อไป ดังนี้คือ

๑. ศีลและบทบัญญัติ

๑.๑ กลุ่มทอผ้าบ้านรางจิก ซึ่งเป็นชุมชนชาวพุทธ ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการถือศีล๕ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทุกวันพระ สมาชิกภายในกลุ่มจะเข้าวัดฟังธรรมถือศีล ๘ และปฏิบัติธรรมเป็นวิถีชีวิตของผู้สูงอายุในต่างจังหวัด จากการที่ประพฤติปฏิบัติเป็นประจำ ช่วยให้สามารถนำเอาหลักจริยธรรมนี้ไปใช้ในการทำงานกับกลุ่ม ทำให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ต่อสมาชิก และกลุ่มสามารถนำมาเป็นหลักในการทำงานได้เป็นอย่างดี

การนำไปใช้ในการพัฒนากลุ่ม

ด้านการตลาด สมาชิกกลุ่มทอผ้าบ้านรางจิกที่รับผิดชอบด้านตลาดได้นำข้อห้ามในศีลไปประพฤติปฏิบัติทั้งต่อสมาชิกในกลุ่มและต่อผู้บริโภค สำหรับสมาชิกในกลุ่ม สามารถนำเอาการถือศีล ๕ มาใช้เพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่กลุ่มคือการไม่พูดเท็จ การไม่ขโมยของของเพื่อนสมาชิก การไม่ให้ร้ายและไม่ทำร้ายกัน เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่หมู่คณะ ส่วนผู้บริโภคนั้น ไม่นำของที่ไม่มีคุณภาพมาขาย ไม่หลอกลวงและขายผลิตภัณฑ์ปลอม ไม่ขายราคาเกินจริง ซึ่งทำให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่มในการสร้างความเชื่อมั่นในผลิตภัณฑ์ต่อผู้บริโภค

๑.๒ กลุ่มเจียรไนพลอย ซึ่งเป็นชุมชนชาวมุสลิม แต่ละคนถูกฝึกฝนให้ปฏิบัติตนตามบทบัญญัติของศาสนาอย่างเคร่งครัดตั้งแต่อายุยังน้อย จึงไม่ละเลยศาสนกิจตามพระบัญญัติ เช่น ถือศีลอด ทำละหมาด ทำให้สมาชิกแต่ละคนมีจิตใจที่อยู่ในระเบียบวินัย การหล่อหลอมความ

ประพจน์ให้อยู่ในกรอบที่ถูกต้องตามคำสอนของศาสนา จึงเป็นตัวช่วยให้เกิดความไว้น้ำใจกันทั้งต่อสมาชิกด้วยกันและต่อลูกค้า สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนากลุ่มได้

การนำไปใช้ในการพัฒนากลุ่ม

ด้านการผลิต สมาชิกกลุ่มสามารถนำไปใช้ในการพัฒนา กลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มเจียรไนพลอยเป็นกลุ่มที่ทำการผลิตด้านเครื่องประดับนั้น มีความละเอียดอ่อน วัตถุดิบที่นำมาผลิตมีราคาสูง เมื่อสมาชิกในกลุ่มสามารถสร้างความไว้วางใจให้กับผู้จ้าง จะทำให้เกิดความไว้น้ำใจกัน ซึ่งเป็น

ผลกระทบโดยตรงต่อสมาชิกแต่ละคน ทำให้มีงานทำต่อเนื่องและเป็นการสร้างรายได้ อีกทั้งยังเป็นกำลังใจให้สมาชิกกลุ่มเกิดความตั้งใจในการพัฒนาการผลิตให้ดีขึ้น เพื่อสร้างความมั่นใจและไว้วางใจของผู้จ้าง การที่สมาชิกของกลุ่มแต่ละคนมีการประพฤติปฏิบัติในบทบัญญัติของศาสนาจึงเป็นตัวช่วยให้สังคมในกลุ่มเกิดความไว้น้ำใจกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ช่วยให้เกิดการพัฒนากลุ่มไปสู่ความยั่งยืนได้จากการที่สมาชิกมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ช่วยเหลือกันและกัน และมักจะนำหลักธรรมมาเผยแพร่แก่สมาชิกภายในกลุ่มอยู่เสมอ จึงเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้บางอย่างหนึ่งซึ่งช่วยสร้างภูมิคุ้มกันอย่างต่อเนื่องนี้ เพราะการทำงานร่วมกันนั้นจำเป็นที่จะต้องสร้างจิตสำนึกที่ดี ไม่ทำให้เกิดปัญหาต่อส่วนรวมการทำงานร่วมกันถ้ารู้จักให้อภัยต่อผู้อื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา การทำงานกลุ่มย่อมมีความราบรื่นเป็นผลดีต่อการบริหารจัดการและการพัฒนา กลุ่มอย่างชัดเจน

จากการศึกษาพบว่า ทั้งสองกลุ่มซึ่งมีความแตกต่างทางศาสนา แต่ทั้งสองศาสนาก็มีหลักจริยธรรมที่คล้ายกัน ซึ่งในส่วนของกลุ่มบ้านรางจิก ที่ได้นำเอาการถือศีล ๕ มาใช้ โดยเฉพาะในศีลข้อที่ ๔ การไม่พูดเท็จ สามารถนำมาใช้กับการทำงานกลุ่มได้เป็นอย่างดี เป็นผลดีทั้งต่อสมาชิกด้วยกันและลูกค้า ที่มุ่งเน้นการสร้างบริบทของความไว้วางใจต่อกัน ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อการทำธุรกิจเช่นเดียวกับกลุ่มเจียรไนพลอยที่มีการประพฤติปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งศาสนาอิสลาม สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการทำงานกลุ่ม ซึ่งก็ได้้นำเรื่องความไม่หลอกลวงผู้อื่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการทำธุรกิจ โดยเฉพาะการทำงานที่วัตถุดิบมีราคาแพง ซึ่งต้องมีความไว้วางใจต่อทั้งผู้รับจ้างและผู้จ้าง ทั้งนี้หากการประกอบธุรกิจไม่สามารถสร้างความไว้วางใจแก่กันและกันได้แล้ว การประกอบธุรกิจนั้นๆ ย่อมไม่ประสบความสำเร็จ

ส่วนลักษณะที่แตกต่างกัน มองในเชิงปัจเจกบุคคล สมาชิกกลุ่มบ้านรางจิกที่ถือศีลเป็น การประพฤติปฏิบัติโดยสมัครใจ จึงไม่ก้ำกึ่งกับความบกพร่องของการปฏิบัติ และไม่มีผลในเชิงกลุ่ม เพราะผลจากการไม่ถือศีล จะไม่ถูกใครตำหนิตาย และไม่มีผลต่อการทำงานกลุ่ม แต่ถ้าถือศีลอย่างต่อเนื่องก็จะได้รับความชื่นชมและนับถือ ซึ่งเป็นผลดีต่อตนเองและสังคมในกลุ่ม ส่วนของกลุ่มเจียรไนพลอยนั้น ในเชิงปัจเจกบุคคล การที่สมาชิกคนใดคนหนึ่งไม่ถือปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนา เช่นในเรื่องของการถือศีลอด ถ้าไม่ถือประพฤติปฏิบัติจะมีผลในการทำงานกลุ่ม ทำให้ถูกติเตียนและถูกรังเกียจจากสมาชิกกลุ่ม มีผลต่อการทำงานของกลุ่มเป็นอย่างยิ่ง

จากการที่ทั้งสองกลุ่มมีการเข้าถึงหลักจริยธรรมและมีการประพฤติปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดผลดีทั้งต่อตัวสมาชิกเองและต่อกลุ่ม จากการที่กลุ่มบ้านรางจิกปฏิบัติตนด้วยการรักษาศีล และกลุ่มเจียรไนพลอยประพฤติปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนา หากมองในแง่ของความประพฤติดีงามของบุคคล ช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีงามกับผู้อื่น เป็นผลดีต่อชีวิตของตนเองและผู้อื่น

การถือศีลและปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนาจึงช่วยในการอดทนสังคัม ช่วยในการกำจัดกิเลสอย่างหยาบ และช่วยให้เกิดความเป็นระเบียบวินัยของคนในสังคัม ซึ่งง่ายต่อการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนต่อไป

๒. ความซื่อสัตย์

๒.๑ กลุ่มทอผ้าบ้านรางจิก มีการนำหลักจริยธรรมนี้ไปใช้และให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะความซื่อสัตย์สุจริตของสมาชิกแต่ละคนจึงมีผลกระทบโดยตรงต่อการทำงานของกลุ่มและมีผลกระทบต่อลูกค้า และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างความมั่นคงของกลุ่มอย่างยั่งยืน

การนำไปใช้ในการพัฒนากลุ่ม

ด้านการผลิต มีการนำไปใช้ส่วนใหญ่เป็นในเรื่องของการส่งงานตรงต่อเวลาตามที่ได้ตกลงกับลูกค้า โดยต้องผลิตงานให้เสร็จตามกำหนด ซึ่งถ้าผลิตไม่ทันตามที่ถูกคำสั่ง จะถูกปรับและขาดความเชื่อถือ และอาจนำไปสู่การล่มสลายของกลุ่มได้ สมาชิกแต่ละคนมีความซื่อสัตย์เป็นที่ตั้ง ดังจะเห็นได้จากการที่มีพ่อค้าคนกลางมาสั่งซื้อผ้าจากสมาชิกกลุ่ม โดยให้ราคาที่สูงกว่าราคาที่ทางกลุ่มตั้งไว้ แต่สมาชิกกลุ่มจะไม่ยอมขายให้แก่พ่อค้าคนกลาง ทั้งๆที่ได้ราคาสูงกว่า การที่สมาชิกมีความซื่อสัตย์ต่อกัน ไม่ตัดราคากันเอง ทำให้กลุ่มสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมั่นคง^๓

๒.๒ กลุ่มเจียรไนพลอย มีการนำเอาหลักจริยธรรมนี้ไปใช้ทั้งในชีวิตประจำวันและการทำงาน ซึ่งทุกคนต้องปฏิบัติตามที่พระเจ้าได้บัญญัติไว้ ซึ่งหลักจริยธรรมอิสลามสอนให้มีความซื่อสัตย์ ไม่บิดพลิ้วต่อความไว้วางใจที่ผู้อื่นมอบให้

การนำไปใช้ในการพัฒนากลุ่ม

ด้านการผลิต สมาชิกกลุ่มนำมาใช้ในการทำงาน ทั้งนี้เพราะการทำงานของกลุ่มนี้ต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัวและการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับวัตถุดิบเป็นพลอยดิบที่ยังไม่ได้เจียรไนและเป็นชิ้นเล็ก ๆ แต่ละชิ้นมีราคาสูง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องได้รับความไว้วางใจจากผู้จ้างผลิต เม็ดพลอยต้องดูแลรักษาอย่างดี เพราะมีราคาสูง ต้องสร้างความไว้วางใจและมั่นใจ ทั้งนี้เกิดจากการที่ทุกคนมีจิตใจที่มีจริยธรรมสูง มั่นคงและศรัทธาในคำสอนของพระอัลเลาะห์ ทำให้ทุกคนมีความซื่อสัตย์สุจริตและปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาอย่างเคร่งครัด^๔

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า สมาชิกของทั้งสองกลุ่มมีการนำหลักจริยธรรมในด้านของความซื่อสัตย์ไปใช้ในการทำงาน ซึ่งทั้งสองศาสนาต่างก็มีคำสอนในเรื่องนี้ เพื่อให้คนของศาสนาเป็นผู้ที่ประพฤติตนไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เป็นผลดีต่อตนเองและสังคม อย่างเช่นสมาชิกกลุ่มทอผ้าบ้านรางจิกที่ทุกคนมีความซื่อสัตย์ต่อเพื่อนร่วมงานและต่อกลุ่ม ทำให้พ่อค้าคนกลางไม่สามารถที่จะใช้กลวิธีตัดราคาเพื่อซื้อผ้าจากคนใดคนหนึ่งได้ เพราะกลุ่มนี้ได้กำหนดราคาขายผ้าไว้เป็นมาตรฐานของกลุ่มแล้ว ซึ่งทุกคนต้องปฏิบัติตาม มิฉะนั้นกลุ่มก็จะไม่ยืนหยัดอยู่ได้ ในส่วนของกลุ่มเจียรไนพลอย

^๓ สัมภาษณ์ นางนิภา ศรีกรศรี, ประธานกลุ่ม, วันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๕.

^๔ สัมภาษณ์ นางชีวัน เหลาะหลง, รักษาการประธานกลุ่ม, เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕.

การที่สมาชิกของกลุ่มมีความซื่อสัตย์สุจริต จึงเป็นผลดีต่อกลุ่ม ทั้งต่อสมาชิกด้วยกันเกิดความไว้วางใจกัน และต่อลูกค้า ทำให้ลูกค้ากล้าที่จะนำพลอยดิบมาให้ทางกลุ่มเจียระไน ซึ่งถือว่าความซื่อสัตย์มีความสำคัญต่อภาพลักษณ์ของกลุ่มเป็นอย่างยิ่ง

๓. ความสามัคคี

๓.๑ กลุ่มทอผ้าบ้านรางจิก สมาชิกมีการนำหลักจริยธรรมทางด้านความสามัคคีไปใช้เป็นหลักในการทำงาน โดยเห็นได้จากการที่สมาชิกมีความร่วมมือร่วมใจกันเป็นอย่างดี มีความเข้าใจในเรื่องของความสามัคคี ทราบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการขาดความสามัคคี เข้าใจถึงประโยชน์ที่จะได้รับ โดยรู้ว่าต้องเริ่มต้นจากตัวสมาชิก ทุกคนจึงพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่ม ซึ่งทำให้การบริหารจัดการง่ายขึ้น ซึ่งมีประโยชน์ทั้งแก่ตนและหมู่สมาชิก มีผลให้สมาชิกมีความสุขกายสบายใจ ไร้ปัญหาแตกแยก ไร้ปัญหาต่างๆในการทำงานร่วมกัน

การนำไปใช้ในการพัฒนากลุ่ม

ด้านการบริหารจัดการ ประธานกลุ่มได้นำเอาหลักจริยธรรมนี้ไปใช้ในการบริหารจัดการกลุ่ม มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่ละตำแหน่งในคณะกรรมการของกลุ่มอย่างชัดเจน โดยสมาชิกทุกคนร่วมกันลงคะแนนเพื่อเลือกคนทำงานในตำแหน่งต่างๆ แต่ละคนเมื่อได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่อะไร ก็จะช่วยกันทำหน้าที่นั้นให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ประธานกลุ่มจะพยายามแนะนำให้สมาชิกเห็นผลกระทบที่จะเกิดขึ้นเมื่อทุกคนแตกความสามัคคีกัน แนะนำให้คิดดี มองกันในแง่ดี มีความปรารถนาดี มีความรักความเมตตาต่อกัน ละเสียซึ่งความอิจฉาริษยา อคติ พยาบาท อาฆาต ไม่โกรธแค้นกัน รู้จักให้อภัยต่อกัน สมาชิกกลุ่มจึงจะอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข งานที่ทำจึงเป็นไปด้วยความราบรื่น ไม่ขัดแย้งกัน มีการเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวมของชุมชน มุ่งมั่นที่มีเจตนาเพื่อให้งานของกลุ่มไม่เกิดความเสียหายหรือช้าลงกว่าปกติ อันเป็นการรักษาชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของกลุ่มเป็นอย่างดี

ด้านการผลิต ประธานกลุ่มได้จัดประชุมเพื่อวางแผนงานการผลิตตามคำสั่งซื้อที่ได้รับการติดต่อจากลูกค้า โดยให้สมาชิกมีความพร้อมใจกันทอผ้าอย่างมีเอกลักษณ์ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ให้เกิดมิติใหม่ของรูปแบบผลิตภัณฑ์ ตั้งใจทอผ้าให้สำเร็จตามที่ได้รับคำสั่งซื้อ และช่วยเหลือกัน ใครทำเสร็จก่อนก็ให้ช่วยคนที่ยังไม่เสร็จ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นทั้งทางด้านคุณภาพ และกำหนดเวลาที่ได้ตกลงกันไว้

๓.๒ กลุ่มเจียระไนพลอย สมาชิกกลุ่มมีความเข้าใจและมีความสามัคคีกันพอสมควร ตามหลักจริยธรรมของศาสนาอิสลามที่สอนให้ทุกคนช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีความสามัคคีกัน เพื่อสังคมที่มีความสงบสุข มีความร่วมมือกันทำงานที่เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

การนำไปใช้ในการพัฒนากลุ่ม

ด้านการผลิต มีการนำหลักจริยธรรมในเรื่องของความสามัคคีไปใช้เป็นหลักในการทำงานกลุ่ม จากการที่สมาชิกถูกอบรมมาอย่างดีตามคำสอนของศาสนา จึงมีการนำหลักจริยธรรมนี้ไปใช้ทั้งในชีวิตประจำวันและในการทำงานกลุ่ม เช่นมีสมาชิกบางคนเจียระไนพลอยเสร็จแล้ว ก็จะไป

ช่วยคนที่ยังไม่เสร็จ เพื่อให้งานสำเร็จตามที่สัญญากับลูกค้า แต่ในกลุ่มนี้ก็มีสมาชิกส่วนหนึ่งที่ไม่เห็นความสำคัญในเรื่องความสามัคคีกัน และไม่เห็นประโยชน์ของความสามัคคี จึงทำให้การทำงานของกลุ่มขาดความเป็นเอกภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการร่วมมือกันทำงานของสมาชิกบางส่วน มีบางคนเมื่อเสร็จแล้วก็ไม่สนใจที่จะช่วยสมาชิกที่ยังไม่เสร็จ ทั้งๆที่ใกล้กำหนดส่งงาน เพราะเมื่อครบกำหนดส่งพลอย ทุกคนต้องทำให้เสร็จและต้องส่งงานพร้อมกัน ถ้าสมาชิกไม่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน กลุ่มก็ไม่สามารถส่งพลอยตามกำหนดได้ และจะไม่ได้รับเครดิตจากลูกค้า ซึ่งเป็นผลเสียแก่กลุ่มโดยรวม มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพและความยั่งยืนของกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญ

จากการศึกษาพบว่า ในเรื่องของความสามัคคีนั้น ทั้งสองศาสนามีหลักคำสอนที่คล้ายกัน โดยให้ความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ที่เป็นสัตว์สังคม ถ้ามีความสามัคคีกันก็จะอยู่ร่วมกันได้อย่างสุขกายสุขใจและมีความปลอดภัย แต่ถ้าขาดความสามัคคีแล้ว มนุษย์ก็จะอยู่ร่วมกันด้วยความยากลำบาก จะหาความสงบสุขได้ยากยิ่ง ดังเช่นกลุ่มทอผ้าบ้านรางจิกและกลุ่มเจียรไนพลอยที่สมาชิกลำนำหลักจริยธรรมในเรื่องของความสามัคคีมาใช้ในการทำงานกลุ่ม

ในส่วนที่มีความแตกต่างกันในการนำไปใช้ ส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาเกี่ยวกับรายได้ สมาชิกกลุ่มบ้านรางจิกมีความสามัคคีกัน มีความร่วมมือร่วมใจกันทำงานอย่างดี เพราะเข้าใจถึงผลที่จะได้รับ ประกอบกับสมาชิกมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก และมีการทอผ้าเป็นอาชีพเสริม ทำให้ไม่มีปัญหาด้านการครองชีพ แต่สมาชิกลุ่มเจียรไนพลอย มีการนำหลักจริยธรรมด้านความสามัคคีมาใช้ในการทำงานกลุ่มบ้าง แต่บางคนไม่สนใจเพราะมีปัญหาในเรื่องของการหารายได้ โดยส่วนหนึ่งยึดเป็นอาชีพหลักและมีรายได้ทางเดียว เมื่อมีปัญหาเรื่องออเดอร์ที่ไม่แน่นอน ทำให้ต้องไปทำงานอื่น แต่เมื่อมีออเดอร์ก็จะกลับมาทำต่อ จึงทำให้งานของกลุ่มไม่ต่อเนื่อง และบางครั้งราคาในการทำพลอยตกต่ำก็จะไม่ทำ คือไม่มีความอดทน ทำให้ไม่สนใจในเรื่องของการร่วมมือร่วมใจกันทำงานกลุ่มเพื่อทำงานให้สำเร็จตามที่ได้รับออเดอร์มา ซึ่งมีผลต่อความอยู่รอดของกลุ่มอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

๔. การพึ่งพาตนเอง

๔.๑ กลุ่มทอผ้าบ้านรางจิก มีการนำหลักจริยธรรมในเรื่องการพึ่งพาตนเองไปใช้เป็นหลักในการทำงานซึ่งสมาชิกแต่ละคนได้รับรู้จากการฟังเทศน์ฟังธรรมอยู่เป็นประจำ ดังพุทธพจน์ที่ว่า “อตฺตาหิ อตฺตาโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน”^๕ สมาชิกที่ได้รับฟังมาจึงได้นำมาเป็นหลักของชีวิต จะพยายามพึ่งพาตนเองเป็นอันดับแรก ไม่รอความช่วยเหลือจากทางราชการ ไม่มอมืองรอเท้าที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น ใฝ่หาความรู้และประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ ทำให้มีอาชีพเป็นหลักเป็นฐานทั้งอาชีพเกษตรกรรมที่เป็นอาชีพหลัก และการทอผ้าที่เป็นอาชีพเสริม สมาชิกกลุ่มบ้านรางจิกทุกคนมีความต้องการที่จะสร้างกลุ่มด้วยน้ำพักน้ำแรงของพวกตน ไม่ต้องการที่จะรอการช่วยเหลือจากภาครัฐ ไม่แบมือขอความช่วยเหลือ ต้องการให้มีความพอเพียง ไม่ทำอะไรที่เกินตัวหรือแบกรับภาระจนเกินไป ทำเท่าที่ทำได้ โดยน้อมนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมายึดถือปฏิบัติ และนำเอาหลักคำสอนในศาสนาพุทธมาประยุกต์ใช้

^๕ ขุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๓๖/๖๖.

การนำไปใช้ในการพัฒนากลุ่ม

ด้านเงินทุนหมุนเวียน ในกรณีของเงินทุนที่จะนำมาหมุนเวียนเพื่อใช้จ่ายของกลุ่มสมาชิกจะไม่กั๊กหนึ่งยืม แต่จะช่วยกันคนละเล็กละน้อยเพื่อรวมกันให้ได้เงินมาจำนวนหนึ่ง เพื่อนำมาซื้อวัตถุดิบสำหรับการผลิตผ้าทอ เมื่อขายได้ก็จะหักส่วนหนึ่งคืนให้สมาชิก อีกส่วนหนึ่งจะเก็บเอาไว้เป็นเงินทุนของสมาชิกเพื่อจัดซื้อวัตถุดิบต่างๆ จะไม่พยายามทำให้กลุ่มเกิดปัญหาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการกั๊กหนึ่งยืมสิน

๔.๒ กลุ่มเจียรไนพลอย มีความเข้าใจในหลักจริยธรรมของศาสนาอิสลาม มีการนำคำสอนของศาสนาในเรื่องของการพึ่งพาตนเองไปใช้ในการทำงานกับกลุ่ม แต่ก็มีสมาชิกบางคนที่ไม่รอให้ทางราชการมาช่วยเหลือ ซึ่งทำให้การบริหารกลุ่มขาดเอกภาพ สมาชิกขาดความกระตือรือร้น เสียโอกาสในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

การนำไปใช้ในการพัฒนากลุ่ม

ด้านการผลิต สมาชิกของกลุ่มเจียรไนพลอยมีการพึ่งพาตนเอง ไม่รอให้หน่วยงานราชการมาช่วยเหลือ รู้จักพัฒนาตนเองโดยนำเทคนิคใหม่ๆมาใช้ในการเจียรไนพลอย เพราะต้องการเห็นสมาชิกกลุ่มมีความกระตือรือร้น รู้จักการพึ่งพาตนเอง ไม่ต้องรอให้หน่วยงานราชการมาช่วยเหลือ^๖

ด้านตลาด สมาชิกที่มีความตั้งใจและอยากเห็นกลุ่มมีการพัฒนาด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงพยายามรวมตัวกันเพื่อช่วยเหลือตนเอง เช่นการที่มีความพยายามติดต่อกับลูกค้าเอง และรับงานให้เหมาะสมกับศักยภาพของกลุ่มสมาชิก ซึ่งมีจำนวนสมาชิกที่ตั้งใจจริงอยู่จำนวนหนึ่ง ที่ได้ตั้งใจที่จะทำให้การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเริ่มเห็นเป็นรูปธรรม อันเป็นนิมิตหมายอันดีต่อการพัฒนากลุ่มต่อไป

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า ทั้งสองกลุ่มมีความเหมือนกันคือการนำหลักจริยธรรมในเรื่องของการพึ่งพาตนเองที่เป็นหลักคำสอนของศาสนาทั้งสองไปใช้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาของกลุ่ม ทั้งนี้หากทั้งสองกลุ่มรอให้หน่วยราชการมาช่วยเหลือโดยไม่ดำเนินการอะไรเลย ย่อมจะทำให้กลุ่มขาดศักยภาพ ขาดแนวทางในการดำเนินงานของกลุ่ม ซึ่งทั้งสองกลุ่มจะเข้าใจปัญหาของกลุ่มได้ดีกว่าหน่วยราชการ และจากการที่หน่วยราชการจะเข้ามาช่วยเหลือจะต้องรองบประมาณ ซึ่งอาจไม่ทันต่อความต้องการและโอกาสของกลุ่ม อาจทำให้ทั้งสองกลุ่มไม่เกิดการพัฒนาก้าวหน้าเท่าที่ควร หรืออาจจะไม่เกิดการพัฒนากลุ่มเลย

ทางด้านของความแตกต่าง สมาชิกกลุ่มบ้านรางจิกจะไม่มีปัญหาในเรื่องของการดำเนินงานกลุ่ม ทั้งนี้เพราะทุกคนรู้จักการนำหลักจริยธรรมไปใช้ โดยเฉพาะการนำคำสอนของศาสนาพุทธไปใช้ นั่นคือ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ซึ่งทำให้สมาชิกทุกคนพยายามช่วยเหลือตนเองเป็นหลักไม่ต้องรอความช่วยเหลือจากหน่วยงานใดๆ แต่สำหรับสมาชิกกลุ่มเจียรไนพลอย จะมีความแตกต่างกันอยู่

^๖ สัมภาษณ์ นายกอเซ็ม มหากลั่น, ตำแหน่งผู้สอนเจียรไนพลอย ทำหน้าที่ผู้ดูแลกลุ่มเจียรไนพลอย ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ ๘, วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕.

เนื่องจากสมาชิกส่วนหนึ่งไม่นำหลักจริยธรรมของศาสนามาใช้ บางคนขอให้หน่วยงานราชการมาช่วย โดยไม่คิดที่จะพึ่งพาตนเอง และจากการที่สมาชิกไม่สนใจที่จะดำเนินการด้านการตลาดด้วยตนเอง ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของการหาลูกค้า เนื่องจากทางราชการมีภารกิจอื่นอีกมากมาย จึงไม่สามารถที่จะดูแลในการหาลูกค้าให้แก่กลุ่มอย่างต่อเนื่อง ตัวสมาชิกเองก็ไม่กระตือรือร้น ไม่รู้จักเสียสละเพื่อให้กลุ่มสามารถพึ่งพาตนเองได้ รอให้หน่วยราชการช่วยเหลือ และจากการที่สมาชิกของกลุ่มไม่เห็นความสำคัญในเรื่องนี้ ทำให้กลุ่มเกิดปัญหาในการทำงานที่ไม่ต่อเนื่อง ในช่วงเกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอย ลูกค้าที่เป็นบริษัทเกี่ยวกับเครื่องประดับประสบปัญหาขาดทุน จึงยกเลิกให้งานแก่ทางกลุ่ม เมื่อไม่มีงานเข้า สมาชิกก็ขาดรายได้ ประกอบกับไม่เคยติดต่อกับลูกค้าด้วยตนเอง ไม่เคยนำของไปส่งลูกค้า ทำให้เกิดปัญหาขึ้นและสร้างความระส่ำระสายแก่สมาชิก ในที่สุดสมาชิกก็เริ่มไปหางานอื่นทำ กลุ่มก็ไม่แข็งแรง สมาชิกลดลงจนเกือบจะต้องหยุดกิจการ นี่คือสาเหตุที่เกิดจากการที่สมาชิกกลุ่มไม่รู้จักพึ่งพาตนเอง เป็นผลกระทบต่อกกลุ่มในภาพรวม

๕. การประหยัดดอดอม

๕.๑ กลุ่มทอผ้าบ้านรางจิก สมาชิกกลุ่มบ้านรางจิกได้นำหลักจริยธรรมในเรื่องการประหยัดดอดอมมาใช้เป็นหลักในการทำงานกลุ่ม รู้จักใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล และน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ โดยมีระบบการออมทรัพย์ที่เป็นรูปธรรม สมาชิกทุกคนมีความเข้าใจถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม มิได้มองเพียงผลประโยชน์ส่วนตัว เพราะการที่จะร่วมกันผลักดันให้เกิดมีการระบบการออมทรัพย์ของกลุ่มเพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนนั้น จำเป็นที่สมาชิกทุกคนต้องเข้าใจถึงการประหยัดดอดอมเพื่อส่วนรวม มิฉะนั้นจะเกิดขึ้นได้ยาก ทั้งนี้เพราะเป็นเรื่องของผลประโยชน์และความไว้วางใจกัน โดยเฉพาะผู้นำกลุ่มต้องมีคุณธรรมจริยธรรม

การนำไปใช้ในการพัฒนากลุ่ม

ด้านเงินทุนหมุนเวียน สมาชิกกลุ่มบ้านรางจิก มีการจัดตั้งกองทุนโดยการให้สมาชิกทุกคนนำเงินมาเข้ากลุ่มออมทรัพย์โดยเก็บคนละ ๕๐ บาทต่อคนต่อเดือน เพื่อเป็นกองทุนในยามจำเป็นของสมาชิกแต่ละคนได้กู้ในอัตราดอกเบี้ยที่ถูก และมีการนำกำไรจากการขายผ้าในแต่ละปีจำนวน ๑๐ บาทเข้ากองทุน ภายในกลุ่มจะมีการใช้เงินส่วนตัวซื้ออุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการทอผ้ากันเอง ซึ่งจะทำให้เป็นการออมเงินกองกลางของกลุ่มไม่ให้หมดไป แต่ใช้เงินกองกลางเพื่อซื้อเส้นด้ายที่ใช้ในการทออย่างเดียว ส่วนรายได้ของสมาชิกแต่ละคนจะแบ่งสรรกันโดย ใครทำได้มากก็จะได้รายได้มาก ตามจำนวนผ้าที่ทอได้ และนำรายได้ส่วนหนึ่งของแต่ละคนมาสมทบเป็นทุนกองกลางของกลุ่ม

๕.๒ กลุ่มเจียรไนพลอย มีการนำหลักจริยธรรมในเรื่องของการประหยัดดอดอมมาประยุกต์ใช้ในการทำงานเหมือนกลุ่มบ้านรางจิก โดยสมาชิกรู้จักประหยัด มัธยัสถ์ ไม่ใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็น ไม่สุรุ่ยสุร่าย และรู้จักอดออมเงินเพื่อใช้ในยามจำเป็น เมื่อมีการส่งงานพลอยให้กับลูกค้าแล้ว จะมีการหักทุนเอาไว้ แล้วแบ่งกำไรให้แก่สมาชิกอย่างเท่าเทียมกันตามปริมาณชิ้นงานที่ส่งสมาชิกทุกคนมีการนำหลักคำสอนในคัมภีร์อัลกุรอาน ที่เกี่ยวกับเรื่องของการรู้จักใช้จ่าย ไม่สุรุ่ยสุร่าย และไม่ตระหนี่ และนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้อย่างเคร่งครัด เพื่อดำรงชีวิตที่ดีของ

ตนเองและครอบครัว ซึ่งเป็นการสร้างจริยธรรมที่ดีงามสำหรับสมาชิกแต่ละคนในการทำหน้าที่ของตน เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำงานร่วมกันภายในกลุ่ม

การนำไปใช้ในการพัฒนากลุ่ม

ด้านต้นทุนการผลิต สมาชิกกลุ่มเจียรไนพลอยได้นำหลักจริยธรรมอิสลามที่เกี่ยวกับการประหยัดอดออมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนากลุ่ม ทำให้รู้จักควบคุมดูแลค่าใช้จ่ายของกลุ่มได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในเรื่องของการประหยัดค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค ได้แก่ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา ค่าดูแลรักษาอุปกรณ์ในการเจียรไนพลอย เป็นต้น ซึ่งสามารถช่วยลดการใช้พลังงานได้อย่างเหมาะสม ไม่สิ้นเปลืองจนเกินไป ถึงแม้ในภาพรวมของกลุ่มจะไม่มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นมาก็ตาม

จากการศึกษาพบว่า มีความแตกต่างกันในการนำไปใช้ โดยกลุ่มบ้านรางจิกจะมีการสะสมทุนของกลุ่มและออมทรัพย์ของสมาชิก ทำให้มีเงินทุนและเงินออม สมาชิกกลุ่มจึงไม่มีปัญหาเดือดร้อนในด้านการเงิน ทำให้การทำงานกลุ่มสามารถที่จะพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง ส่วนของกลุ่มเจียรไนพลอย มีความแตกต่างในเรื่องของรูปแบบของการออม ไม่มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์อย่างเป็นทางการ โดยสมาชิกกลุ่มได้ให้ความเห็นว่า กลัวไม่มีเงินเข้า เพราะนานๆเงินเข้าที แต่จะเน้นในเรื่องของการประหยัด ไม่สุรุ่ยสุร่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ ซึ่งเป็นผลดีของการดำเนินชีวิต และสามารถนำมาใช้ในการดำเนินงานของกลุ่มได้เป็นอย่างดี มีการรวบรวมเก็บไว้เป็นทุนในการจัดซื้อวัตถุดิบบ้าง เพียงแต่ว่าในกรณีที่มียานเข้ามาๆ และจำเป็นต้องใช้เงินทุนสูง จะทำให้เกิดปัญหาในการหาทุนและระดมทุน เพราะสมาชิกแต่ละคนอาจจะไม่มีเงินออมของกลุ่มอย่างเป็นทางการ

๖. การให้ทาน

๖.๑ กลุ่มทอผ้าบ้านรางจิก สมาชิกมีการนำหลักจริยธรรมในเรื่องของการให้ทานมาใช้เป็นหลักในการทำงานกลุ่ม โดยการให้ทานเป็นวัฒนธรรมของชาวพุทธอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นการทำบุญตักบาตร การบริจาคทาน แม้แต่การให้อภัยก็เป็นการให้ทานอย่างหนึ่ง เป็นการประพฤติปฏิบัติโดยอิสระไม่มีการบังคับ แต่ถูกปลูกฝังมาตั้งแต่เล็กจนเติบโต ซึ่งเป็นผลดีต่อการดำเนินงานของกลุ่มเป็นอย่างมาก จากการที่สมาชิกแต่ละคนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน มีการแบ่งปันช่วยเหลือกัน หากเกิดปัญหาก็จะให้คำปรึกษากันเป็นเหมือนพี่เหมือนน้องกัน รู้จักการให้ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งของหรือให้คำปรึกษาแนะนำกัน ใครเดือดร้อนก็จะช่วยเหลือกัน ซึ่งเป็นจุดแข็งของกลุ่มบ้านรางจิก ที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนากลุ่มอย่างยั่งยืนต่อไป

การนำไปใช้ในการพัฒนากลุ่ม

ด้านการผลิต สมาชิกจะให้การช่วยเหลือแก่กันและกัน มีอะไรขาดเหลือก็จะแบ่งปันกัน การสร้างรายได้ของสมาชิกไม่ได้คำนึงถึงแต่ตนเองเพียงอย่างเดียว แต่ทอผ้าให้มีกำไรพอสมควร ในการทอผ้าจะมีปัญหาเกิดขึ้นมากมาย ตัวสมาชิกเองบางครั้งมีปัญหาด้านเทคนิคก็จะให้คำแนะนำต่อกัน ช่วยกันทอผ้า ทำให้งานสำเร็จทันต่อเวลาของลูกค้า ทำให้สมาชิกแต่ละคนมีความสุขความสบายใจในการทำงาน และจากการที่สมาชิกกลุ่มบ้านรางจิกเข้าวัดฟังธรรมอยู่เป็นนิจ ทำให้สมาชิกมีความ

อ่อนโยน มีเมตตากรุณาต่อกัน การที่ทุกคนช่วยเหลือกันให้คำปรึกษาแนะนำกัน ทำให้ได้งานที่ดีมีคุณภาพกลุ่มมีความเข้มแข็ง ส่งงานได้ตรงต่อเวลา ทั้งนี้เพราะ มีความเอื้อเฟื้อ เสียสละเวลาเพื่อ จุนเจือต่อกัน ซึ่งมีผลในทางที่ดีต่อกลุ่มอย่างชัดเจน

๖.๒ กลุ่มเจียรไนพลอย สมาชิกแต่ละคนนำเอาจริยธรรมของศาสนาอิสลาม มาใช้กับการทำงานในกลุ่ม จากการที่สมาชิกยึดมั่นในคำสอนของศาสนาอย่างมั่นคง โดยเฉพาะในเรื่องของการชะก้าต ซึ่งเป็นสิ่งที่ชาวมุสลิมยึดถือและปฏิบัติอย่างเคร่งครัด จึงทำให้มีผลดีต่อกกลุ่มและสังคมในชุมชนอย่างชัดเจน เป็นหลักประกันในความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่กันและกัน โดยเมื่อสมาชิกแต่ละคนทำงานมีรายได้จากการเจียรไนพลอย ก็จะนำส่วนหนึ่งเก็บเอาไว้เพื่อให้สามารถจ่ายชะก้าตแก่ผู้ที่ยากจน หรือช่วยเหลือสมาชิกที่ขัดสน และไม่เจาะจงว่าจะเป็นญาติหรือไม่ โดยประพฤติตามแนวทางจริยวัตรที่ท่านศาสดาประพฤติปฏิบัติ เช่นการที่ท่านศาสดาประกอบสัมมาชีพเป็นปุถุชนปกติ และทำงานรับใช้ศาสนาของอัลลอฮ์ ในการเผยแพร่อิสลาม ซึ่งเป็นการดำรงตนแบบพอเพียง ทำเพื่อแสวงหาปัจจัยยังชีพ และหากมีเหลือก็ช่วยเหลือแบ่งปันผู้คนที่ยากไร้ ซึ่งการชะก้าตนั้นจะนำมาใช้ในการฟื้นฟูดูแลชุมชนหรือเพื่อสนับสนุนการพัฒนาชุมชนได้ ดังนั้นการให้ของชาวมุสลิมจึงเป็นการสร้างคุณค่าของชีวิตและลดความเหลื่อมล้ำของสมาชิกได้เป็นอย่างดี ทำให้การทำงานของกลุ่มมีความถ้อยทีถ้อยอาศัยต่อกัน

การนำไปใช้ในการพัฒนาชุมชน

ด้านการทำงานกลุ่ม สมาชิกกลุ่มทุกคนจะต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติว่าด้วยเรื่องบริจาคอันเป็นส่วนแห่งการประกันสังคม และเรื่องนี้เป็นหลักมูลฐานของอิสลามข้อหนึ่งใน ๕ ข้อ ซึ่งมุสลิมผู้มีฐานะพึงกระทำได้ ต้องทำการบริจาคทรัพย์เป็นทานตามหลักการศาสนา ชะก้าตจึงมีความสำคัญด้านสังคม โดยเฉพาะสังคมของสมาชิกกลุ่มจะสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง อันเป็นการให้สวัสดิการส่วนหนึ่ง ที่สมาชิกที่สภาพคล่องดีกว่าจะต้องให้แก่สมาชิกที่แย่กว่าและยังต้องให้แก่คนยากจนของสังคม ซึ่งถือเป็นความสำคัญด้านสังคมของอิสลาม การที่สมาชิกกลุ่มต้องทำชะก้าต จึงช่วยไม่เกิดความเหลื่อมล้ำในกลุ่ม สมาชิกต้องช่วยเหลือกัน การทำงานที่สมาชิกมีการให้แก่กันและกัน ย่อมช่วยในเรื่องของความร่วมมือร่วมใจกัน ทำให้การบริหารจัดการกลุ่มเป็นไปอย่างราบรื่น ซึ่งมีส่วนนำไปสู่ความสำเร็จของกลุ่มต่อไปได้

จากการศึกษาพบว่า มีความเหมือนกันในทางการนำไปใช้นั้น ทางกลุ่มทอผ้าบ้านรางจิกนำหลักจริยธรรมการให้ทานมาใช้ในการทำงานด้านการผลิต โดยการให้ทานเป็นวัฒนธรรมของชาวพุทธอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นการทำบุญตักบาตร การบริจาคทาน แม้แต่การให้อภัยก็เป็นการให้ทานอย่างหนึ่ง เป็นการประพฤติปฏิบัติโดยอิสระไม่มีการบังคับ แต่ถูกปลูกฝังมาตั้งแต่เล็กจนเติบโต ซึ่งเป็นผลดีต่อการดำเนินงานของกลุ่มเป็นอย่างมาก ส่วนกลุ่มเจียรไนพลอยได้นำหลักจริยธรรมในเรื่องการทำชะก้าตไปใช้ การที่สมาชิกกลุ่มต้องทำชะก้าต จึงช่วยไม่เกิดความเหลื่อมล้ำในกลุ่ม สมาชิกต้องช่วยเหลือกัน เป็นผลดีในแง่ของการบริหารจัดการกลุ่ม การทำงานที่สมาชิกมีการให้แก่กันและกัน ย่อมช่วยในเรื่องของความร่วมมือร่วมใจกัน ซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จของกลุ่ม ชะก้าตจึงเป็นส่วนหนึ่งของระบบสวัสดิการสังคมอันครอบคลุมของอิสลาม ที่ส่งเสริมให้มุสลิมทุกคนมีอาชีพ สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ แต่หากมีเหตุขัดข้อง ชะก้าตก็สามารถไปช่วยเหลือบุคคลเช่นนี้ได้ เพราะเป็นการไม่สมควรยิ่งที่บุคคลเช่นนี้จะถูกละเลยจากสังคม ชะก้าตจึงมีความสำคัญด้านสังคม เพื่อให้สังคม

ดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงเป็นการให้สวัสดิการส่วนหนึ่งที่ผู้มั่งมีจะต้องให้สิทธิให้แก่คนยากจนของสังคม ซึ่งถือเป็นความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนากลุ่มเจียรไนพลอย

๗. การนำทรัพยากรในท้องถิ่นไปใช้อย่างมีคุณค่า

๗.๑ กลุ่มทอผ้าบ้านรางจิก สมาชิกได้นำเอาหลักจริยธรรมนี้ไปใช้เป็นหลักในการทำงาน โดยสมาชิกได้รับความรู้ในเรื่องของการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มบ้านรางจิกตั้งอยู่ในพื้นที่ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี ซึ่งเป็นที่ทราบเบื้องต้นแล้วว่าเป็นพื้นที่ที่เกิดปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพของดินเสื่อมโทรม ไม่เหมาะแก่การเพาะปลูกเดิมพื้นที่แห่งนี้มีสภาพป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ มีสัตว์ประเภทเนื้อทรายอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก จึงได้ชื่อว่า “ห้วยทราย” ต่อมาราษฎรได้เข้ามาอาศัยทำกินบุกรุกแผ้วถางป่าประกอบอาชีพทางการเกษตร ในห้วงเวลาไม่ถึง ๔๐ ปี ป่าไม้ได้ถูกทำลายลงโดยสิ้นเชิง ทำให้ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลและมีปริมาณลดลงจนมีลักษณะเป็นพื้นที่อัปฝน ดินขาดการบำรุงรักษาจนเกิดความไม่สมดุลทางธรรมชาติ การพังทลายของดินค่อนข้างสูง ประกอบกับราษฎรส่วนใหญ่ปลูกสับปะรด ซึ่งจำเป็นต้องใช้สารเคมีปริมาณสูงทำให้คุณภาพดินเสื่อมลง ดังนั้นสมาชิกกลุ่มทุกคนจึงได้เข้าใจและผลจากการพึ่งเทศน์ฟังธรรม ได้รู้และเข้าใจในคำสอนของศาสนาพุทธ ที่เกี่ยวกับเรื่องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีคุณค่า จึงช่วยรณรงค์และร่วมปฏิบัติในการรักษาสมดุลธรรมชาติ สมาชิกแต่ละคนมีความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีคุณค่า มีความรักความหวงแหน และให้ความร่วมมือต่อกลุ่มและส่วนรวมของหมู่บ้านอย่างจริงจัง มีกิจกรรมภายในท้องถิ่นก็จะร่วมมือร่วมใจกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากการที่สมาชิก รู้จักประหยัดอดออมไม่ฟุ่มเฟือย จึงได้มีการนำสิ่งของที่ใช้แล้วนำมาใช้ใหม่ (reuse) ซึ่งนับว่าช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี สิ่งต่างๆที่ได้ประพฤติดุปฏิบัติโดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น จึงมีผลต่อการที่สมาชิกกลุ่มสามารถมีวินัยในการใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีคุณค่า เพื่อรักษาสีเขียวที่สดใสสำหรับชุมชนอย่างยั่งยืน^๗

การนำไปใช้ในการพัฒนากลุ่ม

ด้านการผลิต สมาชิกกลุ่มทุกคนตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการทำลายสิ่งแวดล้อม ทางกลุ่มไม่สามารถที่จะอยู่ตามลำพังจากสิ่งแวดล้อม แต่ต้องพึ่งพากันและกัน สมาชิกพยายามใช้วัตถุดิบในการทอผ้าที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เน้นการนำวัตถุดิบจากธรรมชาติมาใช้ในการกระบวนการผลิต เช่น การเปลี่ยนจากเส้นด้ายใยประดิษฐ์ เปลี่ยนมาใช้เส้นฝ้ายจากธรรมชาติแทน การย้อมสีเส้นด้ายด้วยสีที่ทำจากส่วนประกอบของพืชธรรมชาติ และในบางโอกาสที่จำเป็นต้องย้อมเส้นด้ายด้วยสีเคมี ก็จะมีการนำน้ำที่ย้อมแล้วเททิ้งในที่ที่เหมาะสม และไม่ถูกนำไปเจือปนน้ำในลำคลองสาธารณะ โดยจะพยายามที่จะเลิกการย้อมสีเคมีให้ลดลงเรื่อยๆ และใช้วัตถุดิบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเป็นผลดีต่อผลิตภัณฑ์ของกลุ่มที่ใช้วัตถุดิบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้สามารถที่จะขยายตลาดไปสู่ตลาดที่รณรงค์ใช้แต่ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้อีกทางหนึ่ง

^๗ สัมภาษณ์ นางนิภา ศรีกรรณ, ประธานกลุ่ม, วันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๕.

ด้านสังคม กลุ่มบ้านรางจิกได้ให้ความสำคัญต่อความรับผิดชอบต่อทางสังคม โดยได้ให้ความร่วมมือกับทางศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายในการอนุรักษ์และใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม สมาชิกกลุ่มจะไปร่วมในกิจกรรมของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายเป็นประจำ และไม่ทำให้งานที่กลุ่มทำอยู่มีผลเสียหยาต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการให้ความร่วมมือต่อสังคมในชุมชนเพื่อพัฒนาพลิกฟื้นผืนดินของห้วยทรายให้กลับมาอุดมสมบูรณ์อีกครั้ง ซึ่งจะเป็นการพัฒนากลุ่มให้ก้าวไปสู่ความยั่งยืนต่อไป

๗.๒ กลุ่มเจียรไนพลอย สมาชิกได้นำหลักจริยธรรมของศาสนาอิสลามในเรื่องของการนำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้อย่างมีคุณค่าโดยนำมาเป็นหลักในการทำงาน ซึ่งกลุ่มเจียรไนพลอยก็เหมือนกลุ่มทอผ้าบ้านรางจิก ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย โดยสมาชิกจะช่วยรณรงค์และร่วมปฏิบัติในการรักษาสมดุลธรรมชาติ สมาชิกทุกคนจึงให้ความร่วมมือในการร่วมโครงการปลูกป่า โดยเน้นการเพิ่มปริมาณต้นไม้ตลอดจนการดูแลรักษาป่า ช่วยเฝ้าระวังป้องกันการเกิดไฟป่า และช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมประเภทอื่นๆ เช่น ดิน สัตว์ป่า พืชพันธุ์และสมุนไพรต่างๆ อีกมากมาย

การนำไปใช้ในการพัฒนากลุ่ม

ด้านการผลิต ทางกลุ่มได้ให้ความร่วมมือกับทางศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ ในการรณรงค์การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังรักษาสภาพแวดล้อมที่ดีซึ่งเป็นผลจากกระบวนการเจียรไนพลอย ที่ต้องมีการใช้น้ำเพื่อการระบายความร้อน และการกำจัดเศษวัสดุที่บดที่ไม่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ โดยนำไปจัดการทิ้งอย่างที่เป็นที่ที่เป็นทางและไม่ทำความเดือดร้อนให้กับผู้อื่นทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม ในเรื่องของฝุ่นที่เกิดจากการเจียรไนพลอย ทางกลุ่มได้รับความรู้ในการลดผลกระทบจากฝุ่นในกระบวนการผลิตจากหน่วยงานราชการและจากบริษัทที่ทำด้านการเจียรไนพลอย ซึ่งทำให้ไม่มีปัญหาในเรื่องของมลพิษทางอากาศ สมาชิกทุกคนตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่มีการควบคุม ทำให้ทุกคนร่วมมือกันดูแลรักษาอนุรักษ์และนำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้อย่างรู้คุณค่า เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลและอย่างยั่งยืนทั้งมนุษย์ ธรรมชาติ สัตว์ป่า และสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาพบว่า ทั้งสองกลุ่มมีการนำหลักจริยธรรมในเรื่องของการนำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้อย่างมีคุณค่า ประกอบกับทั้งสองกลุ่มอยู่ในพื้นที่ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่รู้คุณค่า ทำให้ผืนดินของห้วยทรายถูกทำลายและขาดความอุดมสมบูรณ์ของแร่ธาตุต่างๆ ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมดไป สร้างความเดือดร้อนจนทำให้ราษฎรในพื้นที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง บทเรียนเหล่านี้ทำให้ทั้งสองกลุ่มตระหนักถึงปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งเห็นได้อย่างเป็นรูปธรรม จากการที่ทั้งสองกลุ่มได้นำไปเป็นหลักในการทำงานกลุ่ม โดยเฉพาะในด้านการผลิต ในด้านของความแตกต่างกันในทางการนำไปใช้นั้น ทางกลุ่มบ้านรางจิกเน้นในการนำทรัพยากรที่เป็นธรรมชาติไปใช้อย่างมีคุณค่า เช่นการนำเอาฝ้ายมาปั่นเป็นเส้นด้ายเพื่อใช้ในการทอผ้า และการนำสีจากต้นไม้มานำใช้ในการย้อมสีเส้นด้าย ซึ่งกำลังเป็นที่นิยมในหมู่ลูกค้า ส่วนทางกลุ่มเจียรไนพลอย เน้นในเรื่องของการรักษาสิ่งแวดล้อม เช่น การขจัดฝุ่นละอองที่เกิดจากการเจียรไนพลอย โดยไม่ให้เกิดฝุ่นฟุ้งไปในอากาศ ซึ่งมีหน่วยงานราชการมาให้คำปรึกษาแนะนำและได้

นำมาใช้ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ และการนำน้ำที่เกิดจากการหล่อเย็นในกระบวนการเจียรไนพลอยไปทิ้งอย่างที่เป็นที่ป็นทาง ไม่ทำให้เกิดความเดือดร้อนต่อผู้อื่นทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม

๔.๑.๓.สรุปการเปรียบเทียบการนำหลักจริยธรรมไปใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

จากการเปรียบเทียบการนำหลักจริยธรรมไปใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของทั้งสองชุมชน พอสรุปได้ว่า แต่ละศาสนาต่างก็มีคำสอนในเรื่องของหลักจริยธรรมเหมือนกัน ซึ่งหลักจริยธรรมของแต่ละศาสนาสอนให้มนุษย์ทำแต่ความดี ไม่ให้ทำชั่วหรือไปเบียดเบียนผู้อื่น เป็นความเหมือนที่ทุกศาสนามีหลักการร่วมกัน ซึ่งหมายถึงความเหมือนของเนื้อหาของคำสอนของทุกศาสนา ที่มีความเป็นสากล ได้แก่ การขยันหมั่นเพียร อดทน ความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี การเป็นผู้ที่รู้จักให้ผู้ที่เดือดร้อน ความเมตตา กรุณา การให้อภัยผู้อื่น และการประหยัดอดออม เป็นต้น ซึ่งแท้ที่จริงแล้วมนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะประกอบอาชีพอะไรก็ตาม จำเป็นต้องมีจริยธรรมเป็นพื้นฐานทางด้านจิตใจ เป็นพื้นฐานในการพัฒนาทั้งในด้านการพัฒนาตัวบุคคล การพัฒนาชุมชนและสังคมที่อยู่ร่วมกัน ซึ่งพอสรุปหลักจริยธรรมร่วมกันของศาสนาต่างๆ ที่เป็นจริยธรรมสากลได้ดังนี้ คือ

(๑) จริยธรรมเพื่อการพัฒนาการทำงาน ได้แก่

- ความขยันหมั่นเพียร
- ความซื่อสัตย์ สุจริต

(๒) จริยธรรมเพื่อการพัฒนาบุคคล ได้แก่

- ความสะอาด
- ความประหยัด อดออม
- ความสุภาพอ่อนโยน
- ความกตัญญู
- ความเมตตา กรุณา
- การให้อภัย

(๓) จริยธรรมเพื่อการพัฒนาสังคม ได้แก่

- ความสามัคคี
- ความมีน้ำใจ
- ความมีวินัย

จากหลักจริยธรรมดังที่กล่าวมา เป็นหลักจริยธรรมที่ไม่ใช่ทั้งของพุทธหรือมุสลิม แต่เป็นจริยธรรมสากลหรือจริยธรรมที่มีหลักการร่วมกัน ซึ่งทั้งสองชุมชนสามารถนำมาใช้เป็นหลักในการทำงานและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน หากชุมชนใดมีความเข้าใจในการนำหลักจริยธรรมไปประยุกต์ใช้ ชุมชนนั้นย่อมประสบผลสำเร็จในการทำงาน แต่หากชุมชนใดรู้และเข้าใจ แต่ไม่ได้นำมาประยุกต์ใช้อย่างจริงจัง ก็จะทำให้เกิดปัญหาตามมาไม่น้อยแล้วแต่กรณี ซึ่งในการทำวิสาหกิจชุมชนให้ดี มีประสิทธิภาพมั่นคงและยั่งยืน จำเป็นต้องมีความเข้าใจหลักจริยธรรมจึงจะมีการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ถูกต้องสมบูรณ์ ดังนี้คือ

๑) จริยธรรมเป็นหลักปฏิบัติ เช่น คุณธรรมของการทำงานเป็นกลุ่ม โดยต้องมีความซื่อสัตย์ รู้จักข่มใจและควบคุมอารมณ์ มีความอดทน และรู้จักเสียสละ ซึ่งคุณธรรมเหล่านี้มีอยู่ในคำสอนของศาสนาพุทธ อิสลาม คริสต์ และศาสนาอื่นๆ ที่เป็นหลักจริยธรรมที่ใช้ร่วมกัน สามารถนำมาประพฤติปฏิบัติได้

๒) การเป็นผู้นำที่ดี ต้องเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม มีความมุ่งมั่น รู้จักการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

๓) จริยธรรมนำสู่ความสำเร็จ ซึ่งความสำเร็จเกิดได้ถ้ามีการนำจริยธรรมไปประพฤติปฏิบัติ เช่น ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความเมตตากรุณา เป็นต้น

๔) จริยธรรมทำให้เกิดความรับผิดชอบต่อทางสังคม วิสาหกิจชุมชนต้องเป็นธรรมต่อผู้บริโภค ผลิตสินค้าที่ดีมีคุณภาพ ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ไม่เอาเปรียบราคา

และจากการศึกษาเปรียบเทียบการนำหลักจริยธรรมไปใช้ในการพัฒนาของทั้ง ๒ ชุมชน สามารถนำหลักจริยธรรมที่เป็นหลักร่วมกันไปสู่การประยุกต์ใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนโดยต้องคำนึงถึงความสำคัญดังนี้ คือ

๑) สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้องมีการเรียนรู้ร่วมกัน

๒) ต้องมีการรวมกลุ่มกันด้วยความตั้งใจจริง

๓) ต้องมีการนำหลักจริยธรรมที่ดีไปใช้อย่างจริงจัง ได้แก่ ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ ประหยัด ขยัน อดทน เป็นต้น

๔) ต้องมีการศึกษาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการจัดตั้งกลุ่มร่วมกันในหมู่สมาชิก

การนำหลักจริยธรรมไปใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนดังกล่าว จึงเป็นการสร้างความเป็นปึกแผ่น ความสามัคคีของหมู่คณะ และความสำเร็จให้กับหมู่คณะที่ตรงเป้าหมายและทิศทางของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

๔.๒ เปรียบเทียบกระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของชุมชนชาวพุทธและชาวมุสลิมโดยใช้หลักจริยธรรม

ในการเปรียบเทียบกระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มทอผ้าบ้านรางจิกและกลุ่มเจียรไนพลอยนั้น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดกระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความเข้มแข็งที่ใช้ในการศึกษาเปรียบเทียบมีอยู่ ๓ ปัจจัย ดังนี้คือ ๑. การรวมกลุ่ม ๒. กระบวนการเรียนรู้ ๓. การมีส่วนร่วมของสมาชิก

๔.๒.๑ เปรียบเทียบการรวมกลุ่ม

๔.๒.๑.๑ กลุ่มทอผ้าบ้านรางจิก มีจุดเริ่มต้นของกระบวนการพัฒนากลุ่ม โดยที่หมู่บ้านตั้งอยู่ในพื้นที่ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เกิดปัญหาของดินเสื่อมโทรม ไม่เหมาะสำหรับการทำเกษตรกรรม จึงประสบปัญหาเรื่องที่ทำกินและขาดรายได้ จึงได้รับการช่วยเหลือในด้านต่างๆ ทั้งด้านการพัฒนาที่ดินให้กลับมาเพาะปลูกได้ และการส่งเสริมอาชีพ โดยได้รับการอบรมความรู้ด้านการทอผ้า หลังอบรมแล้วได้จัดตั้งกลุ่มทอผ้าขึ้นในปีพ.ศ. ๒๕๔๗ มีการเลือกประธานและกรรมการต่างๆ แต่เนื่องจากการทอผ้า

ต้องมีใจรักและมีความอดทนสูง ทำให้สมาชิกบางส่วนของกลุ่มเกิดความท้อแท้ เบื่อหน่าย ประกอบกับขณะนั้นมีการสร้างโรงงานอุตสาหกรรมขึ้นในพื้นที่ใกล้เคียง สมาชิกส่วนใหญ่จึงหันไปสมัครทำงานที่โรงงานอุตสาหกรรมแห่งนั้น ทำให้กลุ่มทอผ้าต้องปิดตัวไปโดยปริยาย และภายหลังได้จัดตั้งกลุ่มใหม่ขึ้น โดยมีการคัดเลือกประธานกลุ่มและคณะกรรมการขึ้น มีสมาชิกทั้งสิ้นจำนวน ๑๖ คน มีคุณนิภา ครีกครั้น เป็นประธาน มีการจัดประชุมพูดคุยกันในหมู่สมาชิก เน้นการร่วมมือร่วมใจกันทำงาน และได้นำหลักจริยธรรมได้แก่ อปรีหานิยธรรม ๗ มาใช้ในการทำงานกลุ่ม โดยก่อนที่จะมีการจัดตั้งกลุ่ม ได้จัดประชุมผู้ที่ต้องการเข้าร่วมกลุ่มเพื่อฟังความต้องการสร้างกลุ่มของทุกคนอย่างพร้อมเพรียงกัน และเมื่อจัดตั้งกลุ่มแล้วก็จัดประชุมคณะกรรมการและสมาชิกเพื่อการบริหารจัดการในด้านต่างๆ ได้แก่ การผลิต การตลาด การเงินการบัญชี และการบริหารจัดการกลุ่ม โดยมีหลักในการดำเนินงานที่เน้นให้ความเคารพนับถือผู้ที่อาวุโสกว่าและผู้สูงอายุ น้อมนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการทำงานและการดำเนินชีวิต อีกทั้งมีความร่วมมือร่วมใจกันในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดการพัฒนากลุ่มอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

๔.๒.๑.๒ กลุ่มเจียรไนพลอย มีพื้นที่อยู่ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย เหมือนกับกลุ่มทอผ้าบ้านรางจิก และเป็นกลุ่มที่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนมากกว่ากลุ่มอื่นๆ โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมอาชีพ การจัดตั้งกลุ่ม ทั้งจากเอกชนและจากหน่วยงานราชการตั้งแต่เริ่มต้น โดยมีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมเป็นองค์กรหนึ่งที่ดำเนินงานร่วมกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยรับผิดชอบในด้านของการศึกษาวิเคราะห์ความเหมาะสมและการดำเนินงานส่งเสริมอาชีพอุตสาหกรรม เพื่อให้ราษฎรที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงได้มีอาชีพ สามารถนำมาเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว นับว่าเป็นการสนองพระราชดำริด้านการพัฒนาอาชีพและการใช้ทรัพยากรจากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมให้เป็นประโยชน์อีกทางหนึ่ง ซึ่งระยะแรกได้ดำเนินการฝึกอาชีพอุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรมเพื่อให้ราษฎรมีความรู้ระดับขั้นพื้นฐานก่อน เพื่อทำผลิตภัณฑ์ไว้ใช้ในครัวเรือน และสนับสนุนการประกอบอาชีพเดิมของราษฎรในพื้นที่ ซึ่งต่อมาได้รับการสนับสนุนโดยความร่วมมือทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพการเจียรไนพลอย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการฝึกอบรมให้กับราษฎรในโครงการได้มีความรู้และทักษะในการเจียรไนพลอยให้สามารถยึดเป็นอาชีพหลัก เพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชนโดยไม่ต้องเคลื่อนย้ายไปทำงานที่อื่น ซึ่งทางกลุ่มเจียรไนพลอยได้รับประโยชน์จากการให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ และน่าที่จะเกิดการพัฒนากลุ่มอย่างต่อเนื่องมากกว่ากลุ่มของบ้านรางจิก แต่จากการที่ทางราชการได้ให้ความช่วยเหลือในทุกด้านกับทางกลุ่ม ทำให้ทางสมาชิกกลุ่มไม่ได้คำนึงถึงปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ และขาดการวางรากฐานที่เหนียวแน่นในการรวมกลุ่ม จึงไม่ได้สนใจในการนำหลักจริยธรรมทางศาสนาอิสลามที่เกี่ยวกับการทำงานร่วมกันและบริหารจัดการกลุ่มมาใช้ เพื่อทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันในการสร้างกลุ่มอย่างมั่นคง สมาชิกแต่ละคนจึงมุ่งทำงานเพื่อให้มีรายได้เพียงอย่างเดียว ขาดความอดทน และความรักความสามัคคีในการทำงานร่วมกัน ต่างคนต่างทำงานเมื่อมีออเดอร์ ทำให้กลุ่มไม่แข็งแรงเท่าที่ควร และมีปัญหาในการบริหารจัดการกลุ่มอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้กลุ่มไม่เกิดการพัฒนาก้าวหน้าอย่างที่ควรจะเป็น

จากการศึกษาพบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความเหมือนกันในเรื่องของการได้รับผลกระทบจากการที่ ราษฎรในพื้นที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่เห็นคุณค่า ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย วิถีชีวิตในชุมชนเปลี่ยนไป ราษฎรในพื้นที่ไม่สามารถทำมาหากินโดยอาศัยทรัพยากรธรรมชาติได้ การฟื้นฟูและการพัฒนาอาชีพให้กับราษฎรในพื้นที่จึงเกิดขึ้น รวมถึงการรวมกลุ่มของกลุ่มทอผ้า บ้านรางจิกและกลุ่มเจียรไนพลอยด้วย แต่การรวมกลุ่มของบ้านรางจิกมีการนำเอาหลักจริยธรรมมาใช้อย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการบริหารจัดการที่มีพื้นฐานที่แข็งแกร่ง กลุ่มจึงมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และจากการที่รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีคุณค่า ทำให้กลุ่มสามารถที่จะพัฒนาควบคู่กับการอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ส่วนกลุ่มเจียรไนพลอยนั้นมีการเริ่มต้นรวมกลุ่มที่แข็งแกร่ง ซึ่งไม่ได้เกิดจากการรวมตัวกันเองของสมาชิกเพราะได้ภาครัฐและเอกชนสนับสนุนจัดตั้งกลุ่ม มีเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการมาช่วยในการบริหารจัดการกลุ่มอย่างต่อเนื่อง และสมาชิกกลุ่มก็ไม่ได้นำเอาหลักจริยธรรมมาใช้ กลุ่มเจียรไนพลอยจึงไม่เกิดการพัฒนาเท่าที่ควร และจากการสมาชิกไม่ยึดหลักจริยธรรมของศาสนาอิสลามในเรื่องของการพึ่งพาตนเอง ความสามัคคี และไม่สนใจในการนำหลักจริยธรรมมาใช้ในการบริหารจัดการกลุ่ม ทำให้กลุ่มไม่แข็งแกร่ง สมาชิกรอการช่วยเหลือจากภาครัฐ ไม่มุ่งมั่นเพื่อช่วยเหลือตนเอง ไม่มีการบริหารกลุ่มด้วยตัวเอง ไม่มีการบริหารจัดการด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการบริหารการผลิต การเงินการบัญชี แม้แต่การหาออเดอร์หรือหาตลาด สมาชิกจะรอให้หน่วยราชการช่วยจัดการในทุกๆเรื่อง จึงทำให้กลุ่มมีปัญหาอย่างต่อเนื่อง การรวมกลุ่มไม่แข็งแกร่ง สมาชิกบางคนไม่สนใจที่จะร่วมมือร่วมใจกัน เมื่อไม่มีออเดอร์ก็จะไม่ให้ความร่วมมือต่อกลุ่ม นับว่าเป็นจุดอ่อนของกลุ่มนี้และมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการพัฒนา กลุ่ม สมาชิกทุกคนเข้าใจในหลักจริยธรรมอิสลาม แต่มีการนำหลักจริยธรรมในด้านต่างๆ มายึดถือปฏิบัติเฉพาะตน แต่กลับไม่สามารถนำมาใช้ในการทำงานกลุ่มได้ อีกประการหนึ่งอาจเกิดจากการที่ประธานกลุ่มไม่มีศักยภาพในการบริหารจัดการ และไม่สามารถจูงใจให้สมาชิกในกลุ่มเข้าใจและนำหลักจริยธรรมอิสลามมาใช้ในการทำงานกลุ่มได้

๔.๒.๒ เปรียบเทียบกระบวนการเรียนรู้

กระบวนการเรียนเป็นปัจจัยซึ่งถือว่ามีความสำคัญและเป็นหัวใจของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพราะการเรียนรู้ทำให้สามารถบริหารจัดการกลุ่มได้ สามารถจัดการทรัพยากรที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิต การเรียนรู้ทำให้สามารถบริหารจัดการด้านบุคลากร การผลิต การตลาด การเงินและบัญชีได้ แต่การเรียนรู้ของวิสาหกิจชุมชนจำเป็นที่จะต้องใช้ปัญญาในการคิด เพราะรู้อย่างเดียวไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ เมื่อรู้แล้วต้องนำมาตรึงตรองอย่างมีสติ มีเหตุมีผล ปัญหาต่างๆก็จะสามารถแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิสาหกิจชุมชนมีการเรียนรู้เป็นหัวใจ หากขาดการเรียนรู้ เหมือนกับขาดใจ เมื่อใจไม่มา ปัญญาไม่เกิด ทำวิสาหกิจชุมชนไม่ได้ ถึงได้ก็ไม่ยั่งยืน เพราะวิสาหกิจชุมชนต้องขับเคลื่อนด้วยความรู้ด้วยปัญญา ไม่ใช่วิ่งหาแต่เงิน ซึ่งจำเป็น แต่ไม่ใช่อันดับหนึ่ง การเรียนรู้ต้องมาก่อน ปัญญาต้องมาก่อน^๔

^๔ เสรี พงศ์พิศ, คู่มือการทำวิสาหกิจชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์, ๒๕๕๒), หน้า ๖๑.

๔.๒.๒.๑ กลุ่มทอผ้าบ้านรางจิก ได้นำหลักจริยธรรมที่สำคัญและมีผลต่อกระบวนการเรียนรู้มาใช้เป็นหลักในการทำงานและการพัฒนากลุ่ม ได้แก่ หลักโยนิโสมนสิการ ซึ่งเป็นหลักการที่ทำให้รู้จักคิด รู้จักพิจารณาอย่างมีเหตุผล ทำให้ได้ทั้งประโยชน์และได้ทั้งความจริง การรู้จักคิด รู้จักพิจารณา มองเป็น คิดเป็น โดยใช้ปัญญาพิจารณาสอบสวนสืบค้นวิเคราะห์วิจัย ไม่ว่าจะเพื่อให้เห็นความจริง หรือเพื่อให้เห็นมุมมองที่จะใช้ให้เกิดประโยชน์ สามารถแก้ไขปัญหาและเป็นแนวทางในการดำเนินงานต่างๆ ให้เกิดผลสำเร็จ ด้วยวิธีการแห่งปัญญาที่จะทำให้เกิดการพึ่งพาตนเองและเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ ซึ่งทางกลุ่มได้นำการโยนิโสมนสิการมาใช้เป็นหลักในการเรียนรู้ซึ่งที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านวิถีชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยเป็นกระบวนการเรียนรู้ของสมาชิกกลุ่มที่ต้องเป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เริ่มต้นตั้งแต่การเข้าเป็นสมาชิกตั้งแต่วันแรก มีลักษณะของการเรียนรู้ตามระบบการพัฒนาตนตามแนวทางของศาสนาพุทธ โดยกระบวนการเรียนรู้ของสมาชิกกลุ่มบ้านรางจิกสามารถอธิบายได้ว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้โดยผ่านทางการพัฒนาทางด้านจิตใจ เป็นกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นธรรมชาติจากวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สืบทอดกันมา เริ่มต้นจากการเข้าวัดฟังธรรมและปฏิบัติตามศีล ๕ และทุกวันพระถือศีล ๘ อีกทั้งการนั่งสมาธิเป็นประจำได้ช่วยให้จิตสงบมีสมาธิและมีอารมณ์ดี ซึ่งสามารถนำมาเป็นหลักของการทำงานคือการพัฒนาจิตใจให้มีคุณภาพที่ดี จากนั้นจึงให้การแนะนำในหมู่สมาชิกให้รู้จักคิด รู้จักพิจารณา มองเป็น คิดเป็น สามารถบริหารจัดการในเรื่องต่างๆได้ เช่นสามารถบริหารจัดการด้านการการบัญชี การตลาด หรือจัดการทรัพยากรที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตอย่างเหมาะสม ซึ่งลักษณะของการรู้จักคิด รู้จักพิจารณาโดยตรึกตรอง ใช้เหตุใช้ผล ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆได้เป็นอย่างดี กระบวนการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาของกลุ่มโดยนำหลักโยนิโสมนสิการมาประยุกต์ใช้นั้น มีหลายวิธี ได้แก่

๑. การเรียนรู้จากการฝึกอบรมในด้านต่างๆ เช่น เรียนรู้ด้านทักษะกระบวนการผลิต การบริหารจัดการ การบัญชี การตลาด เป็นต้น ซึ่งสมาชิกกลุ่มจะแบ่งไปเรียนรู้ตามภาระหน้าที่ที่ถนัด เพื่อเสริมความรู้เพิ่มขึ้น โดยเข้าอบรมจากหน่วยงานราชการเป็นหลัก

๒. การเรียนรู้จากการไปศึกษาดูงานในสถานประกอบการต่างๆ เพื่อนำเอามาคิดปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น

๓. การเรียนรู้จากผู้ที่มีความชำนาญ โดยขอความอนุเคราะห์จากผู้รู้ในด้านต่างๆ เช่น จากกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีการพัฒนากลุ่มเป็นอย่างดี หรือสมาชิกกลุ่มที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน

๔. การเรียนรู้จากการทดลอง เช่น การทดลองออกแบบลายผ้าแบบใหม่ๆ ด้วยตนเอง แล้วนำไปร่วมกันคิดกับเพื่อนสมาชิก

๔.๒.๒.๒ กลุ่มเจียรไนพลอย กระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มเจียรไนพลอย เป็นกระบวนการเรียนรู้โดยอาศัยการสนับสนุนของหน่วยงานราชการ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกอบรมและการให้คำปรึกษาแนะนำในด้านการผลิตและเทคนิคการเจียรไนพลอยเป็นสำคัญ กระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญสำหรับกลุ่มเจียรไนพลอยและเป็นหัวใจของการพัฒนากลุ่ม ทั้งนี้ เพราะกลุ่มเจียรไนพลอยยังต้องการความเข้าใจในการทำงานเชิงกลุ่มเป็นอย่างมาก การทำงานร่วมกันมีอะไรอีกมากมายที่มีคุณค่ากว่าค่าว่าผลประโยชน์ การทำงานร่วมกันสามารถทำให้เราเห็นถึงความเอื้ออาทรต่อกัน ความเสียสละ การให้ ความสามัคคี และอื่นๆอีกมากมาย ดังนั้น

กระบวนการเรียนจึงเป็นการเรียนรู้ ที่ทำให้สมาชิกกลุ่มสามารถบริหารจัดการด้านบุคลากร การผลิต การตลาด การเงินและบัญชีได้ โดยองค์ประกอบเหล่านี้ทำให้สามารถที่จะพัฒนากลุ่มได้ด้วยตนเอง และต่อยอดสู่การพัฒนาที่มั่นคงและยั่งยืนได้^๔ กระบวนการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาของกลุ่มโดยนำหลักจริยธรรมมาประยุกต์ใช้นั้น มีหลายวิธี ได้แก่

๑. การเรียนรู้จากการฝึกอบรมเช่น เรียนรู้ด้านทักษะการผลิต การบัญชี และการตลาด โดยจะมีสมาชิกกลุ่มบางคนเข้าใจถึงประโยชน์ของการฝึกหัดความรู้ เพื่อนำมาเสริมการทำงาน โดยเข้าอบรมจากหน่วยงานราชการเป็นหลัก

๒. การเรียนรู้จากการไปศึกษาดูงานในสถานประกอบการต่างๆ เพื่อนำเอาสิ่งที่เป็นประโยชน์มาปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น

๓. การเรียนรู้จากผู้ที่มีความชำนาญ โดยมาจากบริษัทที่จ้างเจียรไนพลอย ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกและต่อผู้จ้างผลิต ความรู้ที่ได้รับสามารถนำมาพัฒนาฝีมือของสมาชิกแต่ละคนได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาพบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความเหมือนกันในเรื่องของการนำหลักจริยธรรมไปใช้ในกระบวนการเรียนรู้ กลุ่มทอผ้าบ้านรางจิกเน้นในเรื่องของการรู้จักคิด รู้จักพิจารณา และนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในการปรับปรุงงาน ส่วนกลุ่มเจียรไนพลอยมีการนำหลักจริยธรรมในศาสนาอิสลามมาใช้เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ โดยมีสมาชิกบางส่วนให้ความสนใจในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ให้สามารถที่จะผลิตงานให้ได้มาตรฐาน เพื่อการมีงานและมีรายได้ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นคือการส่งงานมีความราบรื่น ไม่มีปัญหาการส่งมอบงาน ทำให้ได้รับความไว้วางใจจากลูกค้า ซึ่งเป็นผลดีต่อการพัฒนากลุ่ม ส่วนความแตกต่างนั้น สมาชิกกลุ่มทอผ้าบ้านรางจิกจะใส่ใจในการเรียนรู้ในทุกช่องทาง เพื่อนำมาเติมเต็มสิ่งที่ขาดอยู่ ทั้งนี้เพราะทุกคนมีความกระตือรือร้นที่จะทำให้กลุ่มมีการพัฒนาต่อไปได้ แต่สำหรับกลุ่มเจียรไนพลอย สมาชิกกับไม่กระตือรือร้นเพื่อการพึ่งพาตนเอง ดังจะเห็นได้จากการเรียนรู้ในเรื่องของการบริหารจัดการกลุ่มที่เป็นจุดอ่อน กลับไม่ได้รับความสนใจและเหลียวแลจากสมาชิก ไม่มีการเตรียมบุคลากรเพื่อรองรับการบริหารงานจัดการ ทำให้ต้องพึ่งพาหน่วยงานราชการโดยตลอด หากหน่วยงานราชการหยุดให้ความช่วยเหลือ ทุกอย่างก็จะจบไปโดยปริยาย

๔.๒.๓ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิก

การมีส่วนร่วมเป็นตัวบ่งชี้ประการหนึ่งของความอยู่รอดของกลุ่ม เพราะการมีส่วนร่วม จะทำให้เกิดความผูกพันของตัวสมาชิกเสมือนหนึ่งมีความเป็นเจ้าของ ทำให้เกิดพันธะผูกพันของสมาชิกที่เข้ามาร่วมงานกัน เกิดความต้องการที่จะเข้ามาทำงานในกลุ่มหรือช่วยเหลือกิจกรรมของกลุ่ม การมี

^๔ สัมภาษณ์ นายกอเซ็ม มหากลั่น, ตำแหน่งผู้สอนเจียรไนพลอย ทำหน้าที่ผู้ดูแลกลุ่มเจียรไนพลอย ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ ๘, วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕.

ส่วนร่วมของผู้นำและสมาชิกในกลุ่มจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ โดยเฉพาะขั้นตอนการทำงานกลุ่ม เริ่มต้นตั้งแต่การคิด การตัดสินใจ การปฏิบัติ และการแบ่งปันรายได้ให้แก่กัน

๔.๒.๓.๑ กลุ่มทอผ้าบ้านรางจิก ได้นำหลักจริยธรรมมาใช้เป็นหลักในการทำงาน พัฒนาวิสาหกิจชุมชน โดยนำมาเป็นฐานและหลักยึดเหนี่ยวในการทำงาน เช่นการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เน้นการไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน สมาชิกจะร่วมกันทำบุญในวันพระ และร่วมกันบริจาคทั้งเงินและสิ่งของเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ และสมาชิกมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหาต่างๆของกลุ่ม และมีส่วนในการช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น กล้าแสดงออก ยอมรับฟัง การแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผย ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นญาติพี่น้องกัน ร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน ขวนขวายในกิจการงานของกลุ่มอย่างมีเอกภาพ ผลจากการนำหลักจริยธรรมมาใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน จึงก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน พอสรุปโดยสังเขปได้ดังนี้

- ๑) สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวของกลุ่มได้ ทำให้เกิดการพัฒนาสู่ความยั่งยืนได้
- ๒) เป็นแบบอย่างของการพัฒนาศักยภาพบุคลากร
- ๓) สร้างพลังในกลุ่มย่อยสู่พลังของชุมชนในการช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและดูแลสิ่งแวดล้อม ให้สืบทอดสู่อนุชนรุ่นหลังอย่างต่อเนื่อง
- ๔) เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูกหลานได้เคารพอย่างเต็มใจ

๔.๒.๓.๒ กลุ่มเจียรไนพลอย มีการนำเอาหลักจริยธรรมอิสลามไปใช้เป็นหลักในการทำงาน การมีส่วนร่วมของสมาชิกเกิดจากการรวมตัวกันของสมาชิกเพื่อการทำงานร่วมกัน การที่จะทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและไร้ซึ่งปัญหา จำเป็นต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนสามารถที่จะแสดงออกในทางความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ มีความร่วมมือกัน ช่วยกันคิดช่วยกันมีส่วนร่วม การที่ผู้นำกลุ่ม ผู้แทนหน่วยงานราชการที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแลกลุ่ม สมาชิกทุกคน ได้ร่วมกันจัดทำกฎระเบียบข้อบังคับการทำงานภายในบริเวณโรงเจียรไนพลอย ทั้งด้านวินัยและโทษทางวินัย ทำให้เกิดความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยในการทำงาน โดยนำคำสอนในศาสนาอิสลามมาเป็นกฎระเบียบข้อบังคับ เช่น ในเรื่องของการห้ามเสพของมึนเมา ในสถานที่ทำงาน และห้ามทำงานในสภาพมึนเมา การไม่แสดงท่าทีที่ไม่ให้เกียรติต่อผู้ควบคุมดูแลการ เจียรไนพลอย และการห้ามกลั่นแกล้งและลักขโมยสิ่งของที่เป็นส่วนรวมและของผู้อื่น เป็นต้น จากสิ่งเหล่านี้เป็นการทำงานที่ให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มและเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกทุกคน^{๑๐}

จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกเป็นหลักการพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญในการบริหารงาน ในการตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเองโดยที่ไม่ต้องรอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการฝ่ายเดียว ทั้งนี้เพราะแต่ละท้องถิ่นย่อมมีทรัพยากร สภาพแวดล้อม การสะสมทางภูมิปัญญาตลอดจนเงื่อนไขและปัจจัยที่แตกต่างกัน สมาชิกของกลุ่มจะเข้าใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นได้ดีกว่าหน่วยงานราชการ การที่จะทำใหักระบวนการพัฒนาของกลุ่มดำเนินไปอย่างต่อเนื่องย่อมเกิดจากความร่วมมือกันและการมีส่วนร่วมของสมาชิกเป็นสำคัญ ความเหมือนกัน

^{๑๐} สัมภาษณ์ นายกอเซ็ม มหากลั่น, ตำแหน่งผู้สอนเจียรไนพลอย ทำหน้าที่ผู้ดูแลกลุ่มเจียรไนพลอย ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ ๘, วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕.

ของทั้งสองกลุ่มคือการนำเอาหลักจริยธรรมของศาสนาไปใช้เป็นหลักในการทำงาน สมาชิกของทั้งสองกลุ่มสามารถแสดงออกทางความคิดเห็น ทำให้ไม่เกิดความเหลื่อมล้ำขึ้น สามารถสร้างความร่วมมือร่วมใจกันได้เป็นอย่างดี ส่วนความแตกต่างนั้น สมาชิกกลุ่มทอผ้าบ้านรางจิกจะนำเอาความคิดเห็นไปปรับปรุงแก้ไขอย่างรวดเร็ว เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงานของกลุ่ม ไม่รอให้หน่วยราชการมาช่วยแก้ไข ซึ่งอาจช้าเกินไป ส่วนกลุ่มเจียรไนพลอย หลังจากแสดงความคิดเห็นแล้วไม่ได้สานต่อ แต่จะรอให้หน่วยราชการมาช่วยแก้ไข ซึ่งอาจจะช้าจนเกินไปและก่อให้เกิดความเสียหายได้

๔.๒.๔.สรุปการเปรียบเทียบกระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

จากการศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพอสรุปได้ว่า จากการเปรียบเทียบดังกล่าว พบว่ากระบวนการพัฒนากลุ่มของทั้ง ๒ ชุมชน มีขั้นตอนที่สำคัญคือ

๑) การรวมกลุ่ม

มีการรวมกลุ่มกันก่อน ซึ่งในการรวมกลุ่มของทั้งชุมชนชาวพุทธและมุสลิม มีเหตุผลที่เหมือนกันคือ สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการทำมาหากิน เกิดความทุกข์ยาก จึงจำเป็นต้องดิ้นรนเพื่อให้ชีวิตอยู่รอด จึงหันมาสนใจในอาชีพเสริมที่ไม่ต้องพึ่งพาธรรมชาติ ซึ่งในการรวมตัวกันของราษฎรที่เดือดร้อน มีเป้าหมายชัดเจนคือ ต้องการมีชีวิตที่ดีขึ้น ดังนั้นแต่ละคนจึงต้องมีจิตร่วมกันในการที่จะทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะต้องมีความสามัคคีร่วมมือร่วมใจกันเป็นอันดับแรก ในส่วนนี้เองจะเห็นได้ว่า แต่ละคนเริ่มมีจริยธรรมในจิตใจแล้ว ซึ่งเกิดขึ้นโดยไม่ได้ไตร่ตรองไว้ก่อน แต่เกิดจากสถานการณ์ที่เป็นตัวสร้างจริยธรรม และความสามัคคีนี้เองก็คือหลักจริยธรรมร่วมของทั้ง ๒ ชุมชน จากกระบวนการรวมกลุ่มจึงมีวิวัฒนาการสู่การวางแผนในการพัฒนากลุ่มให้มีความเติบโตขึ้น

๒) การพัฒนาด้วยกระบวนการเรียนรู้

ในขั้นตอนที่เกิดขึ้นหลังจากได้รวมกลุ่มกันแล้ว สิ่งสำคัญในการพัฒนากลุ่มคือการศึกษาค้นคว้าความรู้และทักษะด้านต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความชำนาญ ซึ่งต้องอาศัยความมุ่งมั่นตั้งใจ ขยันอดทน มีเหตุมีผลต่อสิ่งที่เกิดความสงสัย แล้วนำมาปรับปรุงพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพของงานที่ทำ สิ่งเหล่านี้เป็นหลักจริยธรรมที่ใช้ร่วมกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติของมนุษย์ และที่เป็นเช่นนี้เพราะสมาชิกของทั้ง ๒ กลุ่มมีความตั้งใจศึกษาค้นคว้าเพื่อนำมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ซึ่งเป็นปัจจัยภายในที่เป็นแรงกระตุ้นสมาชิกกลุ่ม โดยมีผู้นำของกลุ่ม หน่วยราชการ และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้การสนับสนุน

๓) การมีส่วนร่วมของสมาชิก

ในขั้นตอนนี้ นับว่ามีความสำคัญที่สุดของทั้ง ๒ ชุมชน ทั้งนี้เพราะกระบวนการพัฒนากลุ่มจำเป็นต้องให้สมาชิกมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญในการบริหารงาน จำเป็นต้องได้รับความเห็นจากสมาชิก เพื่อให้เกิดความหลากหลายในแนวคิดทางการพัฒนากลุ่ม ซึ่งจากการศึกษาการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกของทั้งสองกลุ่มพบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกทำให้เกิดกระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนโดยใช้หลักจริยธรรมสรุปพอสังเขปคือ

ก) เกิดการเรียนรู้นิสัยใจคอของกันและกัน การเปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีส่วนในการแสดงความคิดเห็น ทำให้ได้เข้าใจถึงความคิดของแต่ละคน ทั้งในเรื่องของความพอใจและ

ไม่พอใจในเรื่องต่างๆ ทำให้สามารถตัดสินใจร่วมกันได้ เป็นการประนีประนอมกัน ซึ่งเป็นหลักจริยธรรมที่สามารถนำมาใช้ร่วมกันของทั้ง ๒ ชุมชน

ข) เกิดวัฒนธรรมองค์กรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในการได้แสดงความคิดเห็นของสมาชิก เป็นการสร้างพฤติกรรมในการยอมรับฟังผู้อื่นด้วยความเต็มใจและยินดี ซึ่งเป็นการฝึกให้สมาชิกกล้าแสดงออกทางความคิด นับว่าเป็นวิธีการหนึ่งในการพัฒนาบุคลากร การยอมรับฟังความเต็มใจ และความยินดี เป็นจริยธรรมหนึ่งที่คุณประโยชน์ในกระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

ค) ลดความขัดแย้ง การได้แสดงออกของสมาชิก ทำให้สมาชิกได้ระบายความอัดอั้น ความไม่พอใจ ทำให้เกิดบรรยากาศของความปรองดอง เป็นการลดปัญหาความขัดแย้ง ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้กลุ่มเกิดการล่มสลายได้ การมีส่วนร่วมของสมาชิกจึงนับได้ว่า เป็นการสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่สมาชิก ซึ่งเป็นหลักจริยธรรมที่ใช้ร่วมกันของทั้ง ๒ ชุมชน

ดังที่ได้สรุปข้างต้น การมีส่วนร่วมของสมาชิกจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน โดยมีการนำหลักจริยธรรมร่วมกันมาใช้ในชุมชนชาวพุทธและชุมชนชาวมุสลิม ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดฝึกอบรมแก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่นได้ โดยสามารถการแทรกบรรยายหลักจริยธรรมในทุกขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนได้

๔.๓ เปรียบเทียบผลลัพธ์ที่ได้จากการนำหลักจริยธรรมไปใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของชุมชนชาวพุทธและชาวมุสลิม

ในการเปรียบเทียบผลลัพธ์ที่ได้จากการนำเอาหลักจริยธรรมไปใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มทอผ้าบ้านรางจิกกับกลุ่มเจียรไนพลอยนั้น สามารถแบ่งออกเป็น ๒ ระยะ ได้แก่ ๑.ผลลัพธ์ที่ได้ในระยะสั้น ๒.ผลลัพธ์ที่ได้ในระยะยาว

๔.๓.๑ เปรียบเทียบผลลัพธ์ที่ได้ในระยะสั้น

ผลลัพธ์อันเกิดจากการที่กลุ่มทอผ้าบ้านรางจิกและกลุ่มเจียรไนพลอยได้นำเอาหลักจริยธรรมไปใช้เป็นหลักในการทำงาน พอสรุปเป็นข้อๆ ดังนี้คือ

๑) เกิดการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

๑.๑)กลุ่มทอผ้าบ้านรางจิก ได้นำเอาหลักธรรมได้แก่ นาถรณ์ธรรม ๑๐ ซึ่งว่าด้วยธรรมอันเป็นการสร้างที่พึงคุณธรรมอันทำให้ตนเป็นที่พึ่งของตนเองได้ และนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประพัตติปฏิบัติ โดยประพัตติตนอย่างพอเพียง พอกิน พอใช้ ไม่ฟุ้งเฟ้อ เป็นผลให้สามารถที่จะพึ่งพาตนได้เป็นอย่างดี เกิดการพัฒนาในการเรียนรู้ทักษะด้านต่างๆทำให้สมาชิกมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้คุณภาพดีขึ้น เป็นการพัฒนากลุ่มให้เข้มแข็งด้วยหลักการพึ่งพาตนเอง ดังพุทธพจน์ที่ว่า“อัตตาหิ อัตตโนนาโถ ตนแลเป็นที่พึ่งแห่งตน”^{๑๑} น้อมนำมาประพัตติปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและแนะนำสั่งสอนลูกหลานให้รู้จักพึ่งตนเองเป็นสำคัญ สมาชิกกลุ่มทุกคนมีความภูมิใจที่กลุ่มสามารถพัฒนาด้วยน้ำพักน้ำแรงของพวกเขา ไม่ต้องการที่จะรอการช่วยเหลือจากภาครัฐ ไม่แบมือขอความช่วยเหลือ แต่ตระหนักถึงความพอเพียง ไม่ทำอะไรที่เกินตัว

^{๑๑} พุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๑๖๐/๘๒.

หรือแบกรับภาระจนเกินไป ทำเท่าที่ทำได้ อีกทั้งยังนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมายึดถือปฏิบัติควบคู่กับหลักคำสอนในพุทธศาสนาประยุกต์ใช้ จนสามารถยืนอยู่ได้ด้วยตัวเองจนถึงปัจจุบัน

๑.๒) กลุ่มเจียรไนพลอย เป็นกลุ่มที่สมาชิกมีปัญหาในเรื่องของการบริหารจัดการกลุ่ม ทำให้ขาดความเอาใจใส่ในการร่วมมือร่วมใจในการไขว่หาความรู้ ทั้งนี้เพราะการที่กลุ่มนี้ เติบโตขึ้นมาจากการที่หน่วยราชการให้ความช่วยเหลือในทุกด้าน ทำให้สมาชิกกลุ่มไม่สามารถพัฒนา ในทุกด้านได้ด้วยตนเอง เพราะไม่จำเป็นต้องดิ้นรน ไม่จำเป็นต้องชวนช่วยในการหางานให้แก่สมาชิก กลุ่ม ไม่ต้องรับผิดชอบต่อปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นกับกลุ่ม หน่วยราชการให้ความช่วยเหลือในทุกด้าน สิ่ง เหล่านี้ทำให้กลุ่มไม่มีความแข็งแกร่งและไม่มั่นคง หากหน่วยราชการหยุดให้ความช่วยเหลือจะกระทบ กับการดำเนินงานของกลุ่มทันที อาจต้องหยุดกิจการหรือยกเลิกกลุ่ม เพราะไม่สามารถดำเนินงานได้ ด้วยตนเอง ที่เป็นเช่นนี้เกิดจากการไม่ได้พัฒนาระบบการเรียนรู้เท่าที่ควร ไม่มีการนำความคิดเห็น จากการมีส่วนร่วมของสมาชิกไปปรับปรุงพัฒนา กลุ่ม แต่ถ้ามองในแง่ของปัจเจกบุคคล สมาชิกแต่ละ คนมีความพยายามพัฒนาการเรียนรู้ในด้านทักษะการเจียรไนพลอย สามารถสร้างรายได้ให้กับ ตนเอง เกิดผลลัพธ์ในระยะสั้น คือการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ทำให้สมาชิกกลุ่มและครอบครัว มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้ รวมทั้งเกิดผลดีต่อเศรษฐกิจชุมชนที่ราษฎรมีงานทำและมี รายได้เพิ่มขึ้น^{๑๒}

จากการศึกษาพบว่า มีความเหมือนกันในแง่ของความเป็นปัจเจกบุคคล สมาชิกของทั้งสองกลุ่มได้รับผลจากการนำหลักจริยธรรมของศาสนาไปใช้ในระยะสั้น คือเกิดการพัฒนาระบบการเรียนรู้ สมาชิกของทั้งสองกลุ่มมีการพัฒนาทักษะฝีมือ ผลัดกันที่มีคุณภาพดีขึ้น ทำให้มีรายได้ มี อาชีพ สามารถพึ่งพาตนเองได้ ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น และไม่ต้องรอความช่วยเหลือจากใคร สามารถนำรายได้มาจุนเจือครอบครัว อันเป็นผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แต่ถ้ามองในแง่ของการ ทำงานกลุ่มจะมีความแตกต่างกัน กลุ่มทอผ้าบ้านรางจิกสามารถที่จะพัฒนาได้ด้วยตัวเอง ไม่ต้อง พึ่งหน่วยงานราชการ เพราะสมาชิกทุกคนมีความเข้าใจในเรื่องของการพึ่งตนเอง และร่วมมือกัน ทำงานอย่างพร้อมเพียง ทำให้กลุ่มนี้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมั่นคง ส่วนกลุ่มเจียรไนพลอยนั้น ถ้ามองในแง่ของการทำงานกลุ่มจะมีปัญหาด้านการบริหารจัดการ ทั้งนี้เนื่องจากสมาชิกไม่ใส่ใจในการ พัฒนากลุ่ม เพราะมีหน่วยราชการให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง แต่ไม่นำเอาจุดแข็งนี้ไปใช้ให้ เกิดประโยชน์ต่อกลุ่ม ทำให้กลุ่มไม่แข็งแกร่งเท่าที่ควร

๒) มีทุนหมุนเวียน

๒.๑) กลุ่มทอผ้าบ้านรางจิก ได้นำเอาหลักจริยธรรมไปใช้เป็นหลักในการ ทำงานกลุ่ม จากการที่สมาชิกของกลุ่มรู้จักประหยัดอดออม มีความพอเพียง มีการนำรายได้จากการ ขายส่วนหนึ่งมาเข้ากองทุนของกลุ่ม ทำให้มีเงินทุนที่จะใช้หมุนเวียนสำหรับสมาชิก เพื่อใช้ในการ จัดซื้อวัตถุดิบต่างๆ โดยไม่ต้องไปกู้ยืมจากสถาบันการเงินต่างๆ โดยนำเอาหลักธรรมทฤษฎีธัมมิกัตถ

^{๑๒} สัมภาษณ์ นายกอเข้ม มหากลิ่น, ตำแหน่งผู้สอนเจียรไนพลอย ทำหน้าที่ผู้ดูแลกลุ่มเจียรไนพลอย ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ ๘, วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕.

ประโยชน์ มาประยุกต์ใช้ประเพณีปฏิบัติจนสามารถมีเงินทุนหมุนเวียนสำหรับสมาชิก ทำให้ไม่เดือดร้อนด้านเงินทุน ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่ต้องเตรียมพร้อมไว้

๒.๒) กลุ่มเจียรไนพลอย จากการที่สมาชิกกลุ่มยึดมั่นในการประเพณีปฏิบัติตามหลักจริยธรรมอิสลาม ทำให้ได้นำมาประยุกต์ใช้ รู้จักประหยัดอดออม มีความพอเพียง สมาชิกของกลุ่มมีการนำหลักจริยธรรมศาสนาอิสลามในเรื่องของการประหยัดอดออมและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน โดยสมาชิกมีความมัธยัสถ์ ประหยัด ไม่ใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็น ไม่สุรุ่ยสุร่าย และรู้จักอดออม เมื่อมีการส่งงานพลอยให้กับลูกค้าแล้ว จะมีการหักทุนเอาไว้แล้วแบ่งกำไรให้แก่สมาชิกอย่างเท่าเทียมกันตามปริมาณงานที่ส่ง โดยสมาชิกกลุ่มจะนำเงินทุนหมุนเวียนที่หักเอาไว้ ไปจัดซื้อวัตถุดิบต่างๆ โดยไม่ต้องไปกู้ยืมจากแหล่งต่างๆ ช่วยแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินทุนที่อาจเกิดขึ้นได้ อันมีผลต่อกลุ่มเป็นอย่างมาก^{๑๓}

จากการศึกษาพบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความเหมือนกันในการนำหลักจริยธรรมไปใช้เป็นหลักในการทำงาน โดยเฉพาะในเรื่องของการรู้จักประหยัดอดออม การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ ทำให้สมาชิกทั้งสองกลุ่มไม่ต้องไปกู้หนี้ยืมสินจากแหล่งเงินทุน การรู้จักประหยัดอดออม ไม่สุรุ่ยสุร่าย ไม่ลงทุนเกินตัว จึงเป็นผลให้ทั้งสองกลุ่มมีเงินทุนหมุนเวียนและมีเงินออมส่วนตัว ทำให้ทั้งสองกลุ่มไม่ต้องแบกรับภาระในเรื่องหนี้สินและเงินทุนสำรอง ส่วนในความแตกต่างกัน กลุ่มทอผ้าบ้านรางจิกมีระบบการออมทรัพย์ ทำให้มีความมั่นคงทางด้านการเงินส่วนตัวของสมาชิก และมีความมั่นคงทางเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่ม แต่กลุ่มเจียรไนพลอย ไม่มีระบบออมทรัพย์ที่เป็นรูปธรรม ดังนั้นจึงเป็นผลดีต่อตัวสมาชิกที่มีรายได้เลี้ยงครอบครัว แต่ไม่เป็นผลดีต่อกลุ่มในระยะยาว เพราะมีการเก็บรายได้เพื่อเอาไว้ซื้อวัตถุดิบเพียงเล็กน้อย หากมีงานเข้ามา และจำเป็นต้องใช้เงินทุนสูง จะทำให้เกิดปัญหาในการระดมทุน ทำให้ขาดโอกาสที่ดีได้ สาเหตุหนึ่งที่ทางกลุ่มไม่มีระบบเงินทุนหมุนเวียนอย่างเป็นระบบ เพราะสมาชิกไม่มั่นใจในงานที่ทำ อาจมีงานเข้ามามากหรืออาจมีงานเข้ามาน้อย หรือไม่มีงานเลย ขึ้นอยู่กับการหาออเดอร์ของหน่วยราชการ ซึ่งไม่ได้ส่งเสริมสนับสนุนกลุ่มนี้เพียงกลุ่มเดียว ทำให้สมาชิกไม่มั่นใจที่จะร่วมจัดสรรรายได้เข้าเก็บเป็นกองทุน

๓) ช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง

กลุ่มทอผ้าบ้านรางจิก จากที่ได้นำเอาหลักจริยธรรมไปใช้เป็นหลักในการทำงาน ทำให้เกิดความสามัคคีขึ้นในกลุ่ม เกิดความร่วมมือร่วมใจกันทำงาน การทำงานที่ยากกลายเป็นงานที่ง่าย สมาชิกมีแต่ความสุขความสบายใจในการทำงานร่วมกัน มีน้ำใจต่อกัน ความสำเร็จในการทำงานย่อมเกิดขึ้น เมื่อมีความสามัคคีในหมู่สมาชิก จึงเป็นผลทำให้กลุ่มเกิดการพัฒนาย่างต่อเนื่อง

กลุ่มเจียรไนพลอย สมาชิกของกลุ่มมีการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมของศาสนาอิสลาม แต่มีปัญหาในเรื่องของความสามัคคี ทั้งนี้เกิดจากการที่ไม่มีการบริหารจัดการกลุ่มที่ดี ขาดความร่วมมือร่วมใจกันทำงาน และขาดการแสดงความคิดเห็นเพื่อมีส่วนร่วมของสมาชิกในเรื่องของการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค แต่ละคนจะเน้นในเรื่องของรายได้ของตนเองและครอบครัวเป็นสำคัญ ประกอบกับการที่ผู้นำกลุ่มขาดภาวะความเป็นผู้นำ ทำให้สมาชิกไม่ใส่ใจในการร่วมมือ ผลที่เกิดขึ้นคือ

^{๑๓} สัมภาษณ์ นางนฤมล มหากลั่น, สมาชิกกลุ่ม, เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕.

กลุ่มไม่เกิดการพัฒนายอย่างต่อเนื่องและไม่สามารถดำเนินงานได้ด้วยตัวเองและไม่สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้^{๑๔}

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มทอผ้าบ้านรางจิกได้นำหลักจริยธรรมไปใช้เป็นหลักในการทำงาน ผลที่ได้รับคือสมาชิกกลุ่มมีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกันทำงาน การบริหารงานจึงสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มีผลต่อการพัฒนาการที่ดีของกลุ่ม ส่วนกลุ่มเจียรไนพลอยนั้น สมาชิกไม่ได้นำหลักจริยธรรมของศาสนาไปใช้ ทำให้ไม่เกิดความสามัคคีของสมาชิกในกลุ่ม การจะขอความร่วมมือร่วมใจกันทำงานจึงเป็นไปได้ยาก การทำงานจึงมีลักษณะทำงานเพื่อตัวเอง ไม่สนใจทำงานเพื่อกลุ่ม เป็นสาเหตุให้กลุ่มไม่เกิดการพัฒนาก้าวหน้าเท่าที่ควร

๔) เกิดการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๔.๑)กลุ่มทอผ้าบ้านรางจิก จากการที่กลุ่มมีคุณธรรม จริยธรรม ทำให้เข้าใจถึงสิ่งที่เป็นผลกระทบต่อนตนเองและสังคม ดังนั้นการดำเนินงานของกลุ่มจึงระมัดระวังเป็นอย่างดี ไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสังคม มีความรอบคอบต่อการทำงานที่จะไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกต่อการพัฒนาการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผลที่ได้คือ สามารถอยู่ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี และสามารถอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างดี ผลคือเกิดความสมดุลระหว่างมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

๔.๒)กลุ่มเจียรไนพลอย จากการที่สมาชิกของกลุ่มมีความเคร่งครัดในศาสนา ทำให้เข้าใจถึงสิ่งที่เป็นผลกระทบต่อนตนเองและสังคม การมีจริยธรรมอิสลามช่วยให้เข้าใจถึงการแสวงหาผลประโยชน์จากธรรมชาติภายในขอบเขตสิทธิของตน จะละเมิดสิทธิของผู้อื่นในการแสวงหาประโยชน์นี้ไม่ได้ แม้แต่จะละเมิดสิทธิส่วนร่วม ทำให้กลุ่มนี้คำนึงถึงการพัฒนาระบบการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่า ไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสังคม มีความรอบคอบต่อการทำงานที่จะไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ผลที่ได้คือ สามารถอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่ออนุชนรุ่นหลังได้ใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึงต่อไป^{๑๕}

จากการศึกษาพบว่า มีความเหมือนกันทั้งสองกลุ่มในการนำหลักจริยธรรมไปใช้ในการทำงาน ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อทั้งสองกลุ่ม ที่สามารถอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อม สามารถสร้างสมดุลระหว่างคนในชุมชน สัตว์ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยพลิกฟื้นสภาพแวดล้อมให้กลับมาอุดมสมบูรณ์อย่างที่เคยเป็นมา

๕) การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๕.๑)กลุ่มทอผ้าบ้านรางจิก ได้รับผลจากการนำหลักจริยธรรมไปใช้ในการทำงาน คือเกิดความร่วมมือร่วมใจกัน สมาชิกมีความสามัคคีกัน มีความซื่อสัตย์ในหมู่คณะ รู้จักประหยัดอดออม สมาชิกมีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละเพื่อกลุ่ม รู้จักแบ่งปันสิ่งของให้กัน ร่วมกันบำเพ็ญตนเพื่อส่วนรวมและสังคม ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน รู้จักคิดอย่างมีเหตุมีผล และใฝ่หา

^{๑๔} สัมภาษณ์ นางนฤมล มหากลั่น, ตำแหน่งฝ่ายการตลาด, วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕.

^{๑๕} สัมภาษณ์ นายกอเข็ม มหากลั่น, ตำแหน่งผู้สอนเจียรไนพลอย ทำหน้าที่ผู้ดูแลกลุ่มเจียรไนพลอย ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ ๘, วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕.

ความรู้เพื่อร่วมกันพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม สิ่งต่างๆเหล่านี้สามารถที่จะมองเห็นถึงผลที่จะเกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี นั่นคือการดำเนินงานกลุ่มที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน ความสำเร็จต่างๆเหล่านี้เกิดขึ้นได้เพราะสมาชิกกลุ่มทอผ้าบ้านรางจิก มีคุณธรรมและจริยธรรม เมื่อสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาศักยภาพของกลุ่ม จึงทำให้เห็นผลที่ก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานของความพอเพียง

๕.๒) กลุ่มเจียรไนพลอย จากการที่กลุ่มมีปัญหาด้านการบริหารจัดการ ทำให้ไม่ได้นำหลักจริยธรรมมาใช้อย่างครอบคลุม ทำให้ขาดความร่วมมือร่วมใจ ขาดความสามัคคี แต่มีใช้ไม่มีการนำหลักจริยธรรมของอิสลามมาใช้เลย สมาชิกมีความเคร่งครัดในข้อปฏิบัติทางศาสนา มีความซื่อสัตย์ในหมู่คณะ รู้จักประหยัดอดออม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักแบ่งปันสิ่งของให้กัน ซึ่งได้แก่ซากาต การแบ่งปันให้ผู้ขาดโอกาส แต่กลุ่มขาดการมีส่วนร่วมในการทำงาน การดำเนินงานต่างๆ จึงไม่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เป็นรูปธรรมเท่าที่ควร

จากการศึกษาพบว่า มีความแตกต่างกันในเรื่องของผลลัพธ์ที่ได้จากการนำหลักจริยธรรมไปใช้ในการทำงาน กลุ่มทอผ้าบ้านรางจิกมีความมั่นคงในการมีคุณธรรม จริยธรรม ผลที่ได้รับจึงทำให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งเกิดจากการที่สมาชิกร่วมมือร่วมใจกัน มีความสามัคคีกัน มีความซื่อสัตย์ในหมู่คณะ รู้จักประหยัดอดออม มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละเพื่อกลุ่ม รู้จักแบ่งปันสิ่งของให้กัน และรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ทำให้เกิดการพัฒนามั่นคง ส่วนกลุ่มเจียรไนพลอยนั้น สมาชิกไม่ได้นำหลักจริยธรรมมาใช้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ขาดความร่วมมือร่วมใจ ขาดความสามัคคีกันในการทำงานกลุ่ม แต่เกิดผลต่อผลประโยชน์ส่วนตัว ทำให้ไม่เกิดการพัฒนากลุ่ม ผลที่จะเกิดขึ้นคือการที่กลุ่มไม่สามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้ ไม่สามารถที่จะยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงและอย่างยั่งยืน การดำเนินงานต่างๆย่อมไม่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เป็นรูปธรรม ผลที่ได้จากการนำหลักจริยธรรมไปใช้จึงเกิดขึ้นเพียงบางส่วน อันเกิดผลเฉพาะตัวบุคคลในด้านของการมีรายได้เพียงเท่านั้น

๔.๓.๒ เปรียบเทียบผลลัพธ์ที่ได้ในระยะยาว

ผลลัพธ์อันเกิดจากการที่กลุ่มทอผ้าบ้านรางจิกและกลุ่มเจียรไนพลอยได้นำเอาหลักจริยธรรมไปใช้เป็นหลักในการทำงานในระยะยาว พอสรุปเป็นข้อๆ ดังนี้คือ

๑) เปรียบเทียบการเกิดความมั่นคงของชุมชน

กลุ่มทอผ้าบ้านรางจิก จากการที่กลุ่มได้นำหลักจริยธรรมมาใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนนั้น ทำให้ในระยะยาวสามารถช่วยสร้างรากฐานความมั่นคงแข็งแรงให้กับชุมชน ซึ่งตามหลักพุทธธรรมจะไม่พัฒนากิจกรรมที่เน้นผลได้ทางวัตถุ อันเป็นการส่งเสริมความโลภ ความเห็นแก่ตัวและทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศน์ของส่วนรวมในชุมชน จากการที่สมาชิกกลุ่มให้ความสำคัญกับคำสอนในพระพุทธศาสนานั้น เกิดผลกระทบต่อคนในชุมชนและสังคมอย่างเห็นได้ชัดเจน ได้แก่ การรวมตัวกันของคนในชุมชนเพื่อจัดตั้งกลุ่มทอผ้าขึ้นมา ในระยะแรกเป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะทุกคนมีความมุ่งหวังที่จะสร้างรายได้ หวังการได้กำไร เมื่อมีงานที่ดีกว่าและรายได้ดีกว่า จึงพากันออกจากกลุ่มเพื่อไปทำงานในโรงงาน ทำให้กลุ่มต้องยุบเลิกกิจการไป แต่หลังจากที่มีความพยายามสร้างกลุ่มขึ้นมาใหม่ โดยเน้นคนที่มิไจรักการทำงานทอผ้าที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษ

จึงทำให้กลุ่มเริ่มมีความหวังที่จะยืนหยัดอยู่ได้ประกอบกับมีผู้นำคนใหม่ที่มีความตั้งใจและมีคุณธรรมจริยธรรมมาช่วยสร้างพลังแก่สมาชิก ทำให้กลุ่มสามารถยืนหยัดต่อไปได้ และจากการที่สมาชิกทุกคนมีการเข้าวัดฟังธรรม อีกทั้งถือศีล และนำหลักจริยธรรมมาใช้พัฒนากลุ่ม ทำให้กลุ่มมีความเจริญขึ้นตามลำดับ ส่วนสมาชิกก็มีรายได้เสริม เพื่อช่วยจุนเจือครอบครัว และช่วยแนะนำด้านจริยธรรมแก่คนในครอบครัว ทำให้ในระยะยาวชุมชนบ้านรางจิกมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ชุมชนจึงเป็นชุมชนที่มีความมั่นคง ปลอดภัย และน่าอยู่ จากการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยที่เน้นทางด้านอุตสาหกรรมมากกว่าด้านการเกษตร ทำให้มีสิ่งที่ทำให้เกิดความโลภขึ้นกับคนในสังคม ความเห็นแก่ตัวจึงเป็นตัวการที่กำหนดสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ที่มีผลกระทบจากภายนอกที่จะแพร่ขยายเข้าสู่ชุมชนตลอดจนความไม่เป็นธรรมและความเอารัดเอาเปรียบ แต่จากการที่ชุมชนเน้น “ทำเพื่อกินเพื่ออยู่” และให้ “พอมี - พอกิน” เป็นฐานเบื้องต้น มีความสามัคคี รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยกันอนุรักษ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่ดีงาม และฟื้นฟูพระพุทธศาสนาเพื่อให้เป็นหลักที่พึ่งทางใจแก่ชุมชน การสร้างองค์ความรู้จากกระบวนการเรียนรู้ที่รู้จักคิดด้วยเหตุด้วยผล โดยไม่แยกตนออกจากระบบวิถีชีวิต ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม จึงทำให้สิ่งไม่ดีงามไม่สามารถที่จะเข้ามาสร้างผลกระทบใดๆ แก่ชุมชนนี้ได้ ทั้งนี้เพราะชุมชนนี้มีภูมิคุ้มกันอย่างดี นั่นคือความมีคุณธรรมจริยธรรมของคนในชุมชนนั่นเอง

กลุ่มเจียรไนพลอย จากการที่ได้นำหลักจริยธรรมมาใช้ในการพัฒนานั้น ในระยะยาวสามารถช่วยสร้างรากฐานความมั่นคงแข็งแรงให้กับตนเองและชุมชน ซึ่งตามหลักปฏิบัติหรือจริยธรรมในชีวิตประจำวันของชาวมุสลิมที่ถือปฏิบัติกันมาอย่างต่อเนื่องนั้น เป็นการสร้างความอดทนอดกลั้น ทางกาย วาจา และใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างจิตสำนึกให้เกิดความเมตตากรุณาต่อผู้ยากไร้ให้มีส่วนรับทรัพย์เป็นทาน จากผู้ที่มีฐานะที่มั่นคงกว่า ดังนั้นจริยธรรมของศาสนาอิสลามจึงเป็นการประพฤติตนเพื่อสร้างความดีงาม ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น การประพฤติแต่สิ่งที่ดีงามย่อมเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม สังคมย่อมมีแต่ความสงบ สันติ และความปลอดภัย โดยเฉพาะการไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศน์ที่มีผลกระทบต่อคนในชุมชนและสังคม การที่สมาชิกกลุ่มเจียรไนพลอยมีจริยธรรมย่อมมีผลต่อคนในครอบครัวให้มีจิตใจที่ดีงาม ไม่นำสิ่งไม่ดีมาสู่ชุมชนและสังคม ทำให้สิ่งไม่ดีไม่สามารถที่จะเข้ามาสร้างผลกระทบใดๆ แก่ชุมชนนี้ได้

จากการศึกษาพบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความเหมือนกันของผลที่ได้รับจากการนำหลักนำจริยธรรมไปใช้ในการทำงาน สมาชิกทั้งสองกลุ่มมีจิตสำนึกที่ดี มีความโอปอฮ์มอารีต่อผู้อื่น การรู้จักทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต รู้จักทำมาหากิน ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ช่วยกันแนะนำและปลูกฝังจริยธรรมแก่ลูกหลาน สิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลให้เกิดความมั่นคงในชุมชน ผู้คนในชุมชนย่อมที่จะมีความสุข มีความปลอดภัยจากภัยอันตรายต่างๆ โดยเฉพาะภัยจากสิ่งเร้าภายนอกชุมชน การประพฤติดีงามของทั้งสองกลุ่มจะช่วยเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ที่จะปกป้องกันภัยอันตรายให้กับคนในสังคมชุมชนนั้น

๒) เปรียบเทียบการเกิดความยั่งยืน

ผลลัพธ์ที่ได้จากการนำหลักจริยธรรมมาใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ก่อให้เกิดการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนขึ้นทั้งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเอง ชุมชน และธรรมชาติ โดยแบ่งออกได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ

๒.๑) เกิดความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน

๒.๑.๑) กลุ่มทอผ้าบ้านรางจิก มีการพัฒนาตนเองอย่างมีคุณภาพ ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นและนำไปสู่การพัฒนาตนเอง ชุมชนและสังคมให้มีศักยภาพ และมีคุณภาพที่ดี การที่สมาชิกกลุ่มมีจริยธรรมเป็นพื้นฐาน มีการปฏิบัติธรรมอยู่เป็นนิจ จึงเป็นแรงช่วยให้เกิดการพัฒนาของกลุ่มอย่างมีศักยภาพและมีผลกระทบเป็นบวกต่อชุมชน ในแง่ของการพัฒนาที่มีความพอเพียง ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น ผลที่ได้จากการนำเอาหลักจริยธรรมมาใช้ในการพัฒนาทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนนี้มีความมั่นคงในการทำงานร่วมกัน ไม่มีปัญหาให้รำคาญใจ สมาชิกมีความเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน มีกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้หลักโยนิโสมนสิการ คือ รู้จักคิด รู้จัดตรึกตรอง มีเหตุผล ผล ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนา กลุ่ม สามารถที่จะยืนหยัดและพึ่งพาตนเอง ทำให้กลุ่มมีความมั่นคงไม่ล้มลง โดยง่าย และจากการที่มีพื้นฐานทางจริยธรรม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความซื่อสัตย์ ไม่คดโกง ทั้งต่อตนเอง สมาชิก และลูกค้า จึงทำให้ได้รับความไว้วางใจจากลูกค้า และจากการที่ทอผ้าวิสาหกิจชุมชนแบบพอเพียง พอประมาณ ไม่มุ่งกำไรและไม่ผลิตผ้าทอในปริมาณมากจนเกินไป ทำให้ชีวิตของสมาชิกแต่ละคนมีแต่ความสุขเพราะไม่ต้องดิ้นรนจนเกินควร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจึงสามารถที่จะอยู่ได้โดยไม่ต้องพึ่งพิงผู้ใด อีกทั้งไม่เบียดเบียนคนในชุมชนให้ได้รับความเดือดร้อนจากการทำวิสาหกิจชุมชน แต่กลับร่วมมือร่วมใจกันทำประโยชน์เพื่อชุมชน รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่า โดยเข้าใจถึงวิถีแห่งการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ รู้จักช่วยกันอนุรักษ์และรักษาธรรมชาติให้ดำรงอยู่คู่กันไปกับผู้คนในชุมชน สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญในการที่จะทำให้วิสาหกิจชุมชนนี้สามารถที่จะดำรงอยู่ได้ ทำให้สมาชิกและครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การดำเนินงานก็ราบรื่นและมีประสิทธิภาพ สามารถจัดการด้านทรัพยากร การผลิต มีกระบวนการเรียนรู้ที่ดี และประการสำคัญคือการพึ่งพาตนเองได้ มีความพอเพียง สิ่งเหล่านี้เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับกลุ่มทอผ้าบ้านรางจิกได้เป็นอย่างดี ซึ่งนัยสำคัญนี้เป็นรูปแบบของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความยั่งยืน トラบเท่าที่สมาชิกของกลุ่มจะมีกำลังที่จะทำต่อไป

๒.๑.๒) กลุ่มเจียรไนพลอย เป็นกลุ่มที่มีปัญหาด้านการบริหารจัดการ ทั้งในด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสมาชิกให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งเป็นจุดอ่อนที่สำคัญทำให้การพัฒนาไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร แต่เนื่องจากกลุ่มนี้มีความยึดมั่นในคำสอนของศาสนา จึงเป็นจุดแข็งให้สมาชิกมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่า รู้จักการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ไม่ทำให้เกิดมลภาวะทางอากาศ และมลภาวะที่ทำให้เกิดน้ำเสีย โดยเข้าใจถึงวิถีแห่งการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ รู้จัก

ช่วยกันอนุรักษ์และรักษาธรรมชาติ อันเป็นการช่วยให้ชุมชนมีความยั่งยืนได้ และหากต้องการพัฒนา กลุ่มให้มีความยั่งยืน สมาชิกกลุ่มต้องปรับปรุงโครงสร้างและกำหนดอนาคตว่าจะก้าวต่อไปอย่างไร^{๑๖}

จากการศึกษาพบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันด้านความยั่งยืนของกลุ่ม กลุ่ม ทอผ้าบ้านรางจิกมีความมั่นคงและสามารถพัฒนาสู่ความยั่งยืนได้ ทั้งนี้เพราะสมาชิกมีคุณภาพ รู้จัก การนำหลักจริยธรรมไปใช้เป็นหลักในการทำงาน ทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ สมาชิกมีความ เอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน มีกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้หลักโยนิโสมนสิการ คือรู้จักคิด รู้จักตรึกตรอง มีเหตุมี ผล ซึ่งสามารถช่วยในการแก้ไขปัญหาและพัฒนา กลุ่ม ประกอบกับสมาชิกของกลุ่มร่วมมือร่วมใจกัน ทำประโยชน์เพื่อชุมชน รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่า โดยเข้าใจถึงวิถีแห่งการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ รู้จักช่วยกันอนุรักษ์และรักษาธรรมชาติให้ดำรงอยู่คู่กันไปกับผู้คนใน ชุมชน ทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ระหว่าง มนุษย์ สัตว์ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม อันเป็น การทำให้กลุ่มทอผ้าบ้านรางจิกสามารถที่จะพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนต่อไป ส่วนกลุ่มเจียรไนพลอยนั้น ผลที่จะได้รับในระยะยาว จากการนำหลักจริยธรรมไปใช้ในการทำงานคือ ตัวสมาชิกเองที่มีความ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่า และเข้าใจถึงวิถีแห่งการอยู่ร่วมกับ ธรรมชาติ ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ รู้จักช่วยกันอนุรักษ์และรักษาธรรมชาติ อันเป็นการช่วยให้ ตัวสมาชิกเองและชุมชนสามารถอยู่ได้อย่างยั่งยืน แต่จากการที่กลุ่มมีปัญหาด้านการบริหารจัดการที่ดี ทำให้กลุ่มขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สมาชิกไม่ได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น และผู้นำกลุ่ม ขาดความมุ่งมั่นในการพัฒนา กลุ่มให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ จึงเป็นการยากที่จะดำรงอยู่ได้อย่าง มั่นคงและยั่งยืน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของสมาชิกเอง ที่จะกำหนดอนาคตในการบริหารจัดการ กลุ่มให้เดินไปทางไหน

๒.๒) เกิดความยั่งยืนของธรรมชาติ

๒.๒.๑) กลุ่มทอผ้าบ้านรางจิก สมาชิกมีการพัฒนาตนเองอย่างมีคุณภาพ โดยการประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และได้นำมาใช้เป็นหลักในการพัฒนาวิสาหกิจ ชุมชน ในทางอ้อมผลที่ได้รับจากการที่สมาชิกกลุ่มรู้จักอยู่ร่วมกับธรรมชาติไม่ทำลายธรรมชาติเพื่อ นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและกลุ่ม ทำให้เกิดจิตสำนึกในการรักษาและอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ดำรงอยู่คู่กับมนุษย์ต่อไปอย่างยาวนาน ทำให้มีผลต่อความ ความยั่งยืนของธรรมชาติ และก่อให้เกิดความสมดุลขึ้นในชุมชนระหว่าง ๓ องค์ประกอบ คือ คน สังคม และธรรมชาติ

ก) คน

สมาชิกของกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านรางจิก ถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญที่มีการ พัฒนาตนเองอย่างมีคุณภาพ อันเป็นผลต่อวิถีชีวิตของคน สัตว์ และธรรมชาติ จากการที่เป็นผู้มี คุณธรรม จริยธรรม ทำให้เข้าใจในวิถีของความสัมพันธ์ต่อธรรมชาติ จึงไม่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่าง

^{๑๖} สัมภาษณ์ นายเอกชัย มหากลิ่น, ตำแหน่งผู้สอนเจียรไนพลอย ทำหน้าที่ผู้ดูแลกลุ่มเจียรไนพลอย ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ ๘, วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕.

ไร้คุณค่า คือสักแต่ว่าใช้เพียงอย่างเดียว แต่ไม่รู้จักรักษาทรัพยากรธรรมชาติไว้ จึงกล่าวได้ว่าสมาชิกของกลุ่มมีบทบาทสำคัญและพร้อมที่จะเป็นกำลังสำคัญในชุมชนที่จะร่วมดูแลธรรมชาติและนำไปสู่ความยั่งยืนของธรรมชาติต่อไป

ข) สังคม

จากการที่กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านรางจิกได้นำหลักจริยธรรมมาใช้ช่วยให้สภาพของสังคมในชุมชนเห็นถึงความสำคัญของการสร้างบรรยากาศแห่งการดำเนินชีวิต เช่น การไม่เบียดเบียนผู้อื่น สร้างความไว้วางใจ เชื่อใจ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้จักแบ่งปันผู้อื่น ไม่ดุด่าและข่มเหงผู้อื่น จึงเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้คนในชุมชน ทำให้สังคมในชุมชนเป็นสังคมที่สงบสุข ปลอดภัย ไม่ตกอยู่ในกระแสวัตถุนิยมที่จะก่อให้เกิดปัญหาทางศีลธรรมและปัญหาสังคม ไม่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่มีการร่วมมือกันเพื่อช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สังคมนี้นี้จึงเป็นสังคมที่น่าอยู่ เป็นสังคมที่สามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้เป็นอย่างดี และมีส่วนสำคัญในการช่วยให้ธรรมชาติดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน

ค) ธรรมชาติ

จากการที่กลุ่มทอผ้าบ้านรางจิกได้นำหลักจริยธรรมไปใช้ในการทำงาน จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดสังคมที่มีคุณภาพและมีทัศนคติที่ดีต่อธรรมชาติ ไม่ทำลายธรรมชาติ ทำให้เข้าใจผลกระทบที่จะเกิดจากการทำลายธรรมชาติอันมีผลต่อมนุษย์ เพราะมนุษย์ได้ทำลายธรรมชาติไปมากเกินพอแล้ว การที่เห็นความสำคัญของธรรมชาติจึงเป็นนิมิตหมายที่ดี ในการที่จะช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การที่ธรรมชาติจะมีความยั่งยืนได้ มนุษย์ต้องเข้าใจและอยู่ร่วมกับธรรมชาติเสียก่อน เมื่อเข้าใจแล้วก็ง่ายต่อการช่วยให้ธรรมชาติคงอยู่คู่มนุษย์อย่างยั่งยืน การที่สมาชิกกลุ่มทอผ้าบ้านรางจิกเป็นแบบอย่างที่ดีในการร่วมมือร่วมใจในการรักษาและอนุรักษ์ธรรมชาติ จึงเป็นแรงผลักดันให้ธรรมชาติสามารถอยู่คู่กับคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี จนถึงอนุชนรุ่นหลังที่จะได้เห็นวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่อยู่คู่กับธรรมชาติได้อย่างลงตัว

๒.๒.๒) กลุ่มเจียรไนพลอย จากการที่มีปัญหาด้านการบริหารจัดการ ทำให้ การพัฒนากลุ่มไม่ต่อเนื่อง ถึงแม้ผู้นำจะมีความตั้งใจที่จะพัฒนากลุ่ม แต่การมีส่วนร่วมของหมู่สมาชิก ยังไม่เป็นรูปธรรม แต่จากการที่สมาชิกมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่า โดยเข้าใจถึงวิถีแห่งการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ รู้จักช่วยกันอนุรักษ์และรักษาธรรมชาติ อันเป็นการช่วยให้ชุมชนมีความยั่งยืนได้ แต่สำหรับความยั่งยืนของกลุ่มเจียรไนพลอย ไม่สามารถที่จะพัฒนาสู่ความยั่งยืนได้ トラบใดที่กลุ่มยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ กลุ่มก็จะไม่สามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ หากต้องการพัฒนาสู่ความยั่งยืน สมาชิกกลุ่มต้องปรับปรุงโครงสร้างและกำหนดอนาคตว่าจะก้าวต่อไปอย่างไร ผลที่ได้จากการที่สมาชิกกลุ่มเจียรไนพลอยประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามที่รู้จักอยู่ร่วมกับธรรมชาติไม่ทำลายธรรมชาติ และรู้จักการช่วยกันรักษาและอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ดำรงอยู่ ประกอบกับได้ให้ความร่วมมือปฏิบัติตนตามแนวทางของทางศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายในเรื่องของการรักษาสีน้ำจืด จึงทำให้มีผลต่อความความยั่งยืนของธรรมชาติในระยะยาว ทำให้เกิดความสมดุลขึ้นในชุมชนระหว่าง ๓ องค์ประกอบ คน สังคม และธรรมชาติ

ก) คน

สมาชิกของกลุ่มเจียร์ไนพลอย เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่มีความประพฤติดีอันเป็นผลต่อวิถีชีวิตของคน สัตว์ และธรรมชาติ จากการที่เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ทำให้เข้าใจในการอยู่ร่วมกันระหว่างคน สังคม และธรรมชาติ ที่อาศัยซึ่งกันและกัน สามารถช่วยแนะนำคนในชุมชนให้ประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ถูกที่ควร และยังเป็นการป้องกันสิ่งไม่ดีจากนอกชุมชนได้ คนในชุมชนก็จะสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข สงบสุข และปลอดภัย

ข) สังคม

จากการที่กลุ่มเจียร์ไนพลอยได้นำหลักจริยธรรมมาใช้ ช่วยทำให้สภาพของสังคมดีขึ้นรู้จักแบ่งปันผู้อื่น ไม่ดูถูกและข่มเหงผู้อื่น จึงเป็นหนึ่งในผู้คนที่ทำให้สังคมในชุมชนเป็นสังคมที่มีความสงบสุขและมีความปลอดภัย ไม่สร้างปัญหาให้กับสังคม และช่วยเป็นตัวอย่างของการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุระหว่างคนในชุมชน สัตว์ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

ค) ธรรมชาติ

การที่กลุ่มเจียร์ไนพลอย มีความตั้งใจปฏิบัติตนเป็นราษฎรที่ดี ดำเนินงานกลุ่มที่ไม่ทำลายธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และรู้จักทำตนให้เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ช่วยอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ความร่วมมือในการรักษาและอนุรักษ์ธรรมชาติ จึงเป็นผลให้ธรรมชาติสามารถอยู่คู่กับคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี การไม่ทำลายธรรมชาติก็เท่ากับว่าเป็นการช่วยให้ธรรมชาติอยู่คู่กับมนุษย์ได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

จากการศึกษาพบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความเหมือนกันในการนำเอาหลักจริยธรรมไปใช้ในการทำงาน โดยเฉพาะในแง่ของปัจเจกบุคคล สมาชิกของทั้งสองกลุ่มร่วมมือร่วมใจกันทำประโยชน์เพื่อชุมชน รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่า โดยเข้าใจถึงวิถีแห่งการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ รู้จักช่วยกันอนุรักษ์และรักษาธรรมชาติให้ดำรงอยู่คู่กันไปกับผู้คนในชุมชน ทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ระหว่าง มนุษย์ สัตว์ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีผลทำให้ธรรมชาติสามารถอยู่คู่กับมนุษย์ได้อย่างความยั่งยืน ส่วนความแตกต่างนั้น มองในมุมของการทำงานกลุ่ม ที่ทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกัน กลุ่มทอผ้าบ้านรางจิกมีความร่วมมือร่วมใจกัน มีความสามัคคีพร้อมเพรียงกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จึงช่วยให้เกิดการอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม ส่วนกลุ่มเจียร์ไนพลอย ขาดความร่วมมือกันของสมาชิก ขาดความสามัคคี จึงทำให้ไม่สามารถช่วยในการอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม

๔.๓.๓ สรุปการเปรียบเทียบผลลัพธ์ที่ได้จากการนำหลักจริยธรรมไปใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

จากการเปรียบเทียบผลลัพธ์ที่ได้จากการนำหลักจริยธรรมไปใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของทั้งสองชุมชนพอสรุปได้ว่า ผลที่เกิดขึ้นก็คือความสุขในทุกระดับ ตั้งแต่สมาชิกของทั้ง ๒ กลุ่ม ความสุข

ของคนในชุมชนและในสังคมส่วนรวม จะเห็นได้ว่าความสุขเหล่านี้เป็นการนำไปสู่การพัฒนาบุคคล ทำให้บุคคลมีหลักจริยธรรม และนำไปสู่การพัฒนาของชุมชนและสังคม เมื่อคนในสังคมมีความสุข สังคมนั้นย่อมมีหลักจริยธรรมที่มีความเป็นสากลนั่นคือ ความสามัคคี เป็นหลักจริยธรรมที่ช่วยลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นทั้งในหมู่สมาชิกของทั้ง ๒ ชุมชน คนในชุมชน สังคม และสามารถช่วยลดความขัดแย้งในระดับประเทศได้

๔.๔. ตารางสรุปเปรียบเทียบผลที่ได้จากการนำหลักจริยธรรมไปใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

หลักจริยธรรมที่นำไปใช้ และผลที่ได้รับ	ชุมชนชาวพุทธ	ชุมชนชาวมุสลิม
๑.ศีลและบทธัญญู	<u>เชิงปัจเจกบุคคล</u> -สมาชิกกลุ่มถือศีล ๕ และ ๘ มีผลต่อตนเองและเพื่อนสมาชิก เกิดความละอายต่อบาป ไม่คดโกง และไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น <u>เชิงกลุ่ม</u> -เกิดความไว้วางใจกัน ไม่สร้าง ปัญหา มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่ง เป็นผลดีต่อกลุ่ม	<u>เชิงปัจเจกบุคคล</u> -สมาชิกถูกฝึกให้ปฏิบัติตาม บทธัญญูของศาสนาอย่าง เคร่งครัด เช่นถือศีลอด ทำการ ละหมาด เป็นการสร้างวินัยที่ดี <u>เชิงกลุ่ม</u> -เกิดความไว้วางใจและความ มั่นใจ ทั้งต่อสมาชิกและลูกค้า ซึ่ง เป็นผลดีต่อกลุ่ม
๒.ความซื่อสัตย์	<u>เชิงปัจเจกบุคคล</u> -ทำให้เป็นคนตรงต่อเวลา รู้จัก ควบคุมจิตใจ ได้รับการยกย่อง <u>เชิงกลุ่ม</u> -ได้รับความไว้วางใจจากลูกค้า เป็น ผลดีต่อกลุ่ม	<u>เชิงปัจเจกบุคคล</u> -ทำให้เป็นคนที่มีภาพลักษณ์ดี ได้รับความเชื่อถือและไว้วางใจ <u>เชิงกลุ่ม</u> -ได้รับความไว้วางใจจากเพื่อน สมาชิกและลูกค้า
๓.ความสามัคคี	<u>เชิงปัจเจกบุคคล</u> -ทำให้ไม่เกิดความกังวลในการ ทำงาน เพราะสมาชิกมีจิตร่วมใจกัน ทำงาน ทำให้งานไม่ล่าช้า และมี คุณภาพ <u>เชิงกลุ่ม</u> -ทำให้งานของกลุ่มมีความราบรื่น	<u>เชิงปัจเจกบุคคล</u> -สมาชิกบางคนไม่ให้ความสำคัญ กับความสามัคคี คิดแต่ประโยชน์ ส่วนตัว ไม่สนใจงานส่วนรวม เป็น ผลให้ลูกค้าขาดความเชื่อถือ <u>เชิงกลุ่ม</u> -ทำให้กลุ่มเกิดปัญหาในการ

	ไม่ขัดแย้งกันเอง ร่วมมือร่วมใจและช่วยเหลือกัน ลดความขัดแย้ง	ทำงาน งานไม่ราบรื่น โดยเกิดจากการบริหารจัดการอันเป็นผลเสียต่อการพัฒนากลุ่ม
๔.การพึ่งพาตนเอง	<u>เชิงปัจเจกบุคคล</u> -รู้จักคิดที่จะทำมาหากินด้วยตนเอง ก่อนที่จะพึ่งผู้อื่น เกิดความกระตือรือร้นในการทำงานเพื่อสร้างรายได้ <u>เชิงกลุ่ม</u> -ร่วมคิดร่วมทำ โดยไม่รอความช่วยเหลือจากผู้อื่น เกิดความภาคภูมิใจและมีกำลังใจ มีผลต่อการพัฒนากลุ่ม	<u>เชิงปัจเจกบุคคล</u> -สมาชิกบางส่วนรอความช่วยเหลือจากทางราชการ ทำให้ขาดความกระตือรือร้น และความเสียสละในการพัฒนาด้วยตนเอง <u>เชิงกลุ่ม</u> -ทำให้ขาดโอกาสในการทำงาน เพราะไม่สามารถดำเนินงานของกลุ่มได้ด้วยตัวเอง
๕.การประหยัดอดออม	<u>เชิงปัจเจกบุคคล</u> -รู้จักใช้ รู้จักความพอเพียง ไม่สุรุ่ยสุร่ายตามความอยากของตน <u>เชิงกลุ่ม</u> -ทำให้รู้จักร่วมมือกันใช้จ่ายอย่างพอเหมาะพอควร อดออม ลงทุนเท่าที่จำเป็น ไม่ทำเกินตัว	<u>เชิงปัจเจกบุคคล</u> -รู้จักประหยัด มัธยัสถ์ ใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น รู้จักอดออม <u>เชิงกลุ่ม</u> -สามารถควบคุมค่าใช้จ่ายได้ เช่น ค่าน้ำค่าไฟ และสามารถช่วยลดการใช้พลังงานได้อย่างเหมาะสม
๖.การให้ทาน	<u>เชิงปัจเจกบุคคล</u> -ทำให้มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเมตตากรุณา ช่วยเหลือผู้อื่น <u>เชิงกลุ่ม</u> -สมาชิกกลุ่มเกิดความเมตตาต่อกัน มีความอ่อนโยน ช่วยเหลือกัน และมีความเสียสละแก่เพื่อนสมาชิก	<u>เชิงปัจเจกบุคคล</u> -สมาชิกทุกคนทำการชะก้าตเป็นประจำวันอย่างเคร่งครัด ทำให้มีจิตใจเอื้อเฟื้อแก่ผู้อื่น <u>เชิงกลุ่ม</u> -เกิดความช่วยเหลือ จุนเจือกันในกลุ่ม เป็นผลดีต่อการทำงานร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม

๗.การใช้ทรัพยากรใน ท้องถิ่นอย่างมีคุณค่า	<u>เชิงปัจเจกบุคคล</u> -เกิดจิตสำนึกรักและหวงแหน ธรรมชาติ เข้าใจถึงการอยู่ร่วมกับ ธรรมชาติ <u>เชิงกลุ่ม</u> -เกิดความร่วมมือร่วมใจในการ รักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักร่วมมือกันลดผลกระทบจาก การทำงานที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม	<u>เชิงปัจเจกบุคคล</u> -เกิดความรักความหวงแหนและ เข้าใจถึงการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ <u>เชิงกลุ่ม</u> -เกิดความร่วมมือร่วมใจในการ รักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักร่วมมือกันลดผลกระทบจาก การทำงานที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม
ผลลัพธ์ที่ได้ ๑.ผลลัพธ์ที่ได้ในระยะสั้น	-เกิดการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ -มีทุนหมุนเวียน -ลดปัญหาความขัดแย้ง -เกิดการผลิตที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม -การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ	-มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ -มีทุนหมุนเวียน -ลดความขัดแย้ง -เกิดการผลิตที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม -การดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล
๒.ผลลัพธ์ที่ได้ในระยะยาว	-เกิดความมั่นคงของชุมชน -เกิดความยั่งยืนของกลุ่มทอผ้าบ้าน รางจิก -เกิดความยั่งยืนของธรรมชาติ ทำให้เกิดความสมดุลในชุมชน ระหว่าง คน สังคม และธรรมชาติ	-เกิดความมั่นคงของชุมชน -ไม่เกิดความยั่งยืนของกลุ่ม เจียรไนพลอย -เกิดความยั่งยืนของธรรมชาติ ทำให้เกิดความสมดุลในชุมชน ระหว่าง คน สังคม และธรรมชาติ

จากตารางดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การนำหลักจริยธรรมไปใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของชุมชนชาวพุทธและชุมชนชาวมุสลิม ทำให้เราทราบปัญหาของการทำงานกลุ่ม ซึ่งจำเป็นที่จะต้องเข้าใจถึงพฤติกรรมของแต่ละคน ที่มีความแตกต่างกันและไม่เหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างกันในด้านความเป็นอยู่ วัฒนธรรม หรือการนับถือศาสนา ความต่างนั้นย่อมมีความเหมือนควบคู่กันไป โดยเฉพาะในเรื่องหลักจริยธรรมของทุกศาสนา ที่มีความเหมือนกันตรงที่เป็นหลักคำสอนเพื่อให้มนุษย์ทุกคนเป็นคนดี สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ปราศจากการเบียดเบียนซึ่งกันและกัน คำสอนต่างๆเหล่านี้ เป็นส่วนสำคัญของทุกศาสนา หากมีการนำไปประยุกต์ใช้ทั้งในชีวิตประจำวันและในการทำงานแล้ว ย่อมเป็นผลดีต่อบุคคลหรือกลุ่มนั้นๆ

จากการนำหลักจริยธรรมไปใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของชุมชนชาวพุทธและชุมชนชาวมุสลิม สรุปได้ว่ากลุ่มบ้านรางจิกสามารถนำหลักจริยธรรมของศาสนาพุทธไปใช้ได้ผลเป็นอย่างดี ประกอบกับมีผู้นำกลุ่มที่มีจิตอาสา มุ่งมั่นในการพัฒนากลุ่มและร่วมกับสมาชิกบริหารจัดการในด้านต่างอย่างตั้งใจ ทำให้กลุ่มเกิดการพัฒนายอย่างมั่นคง ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดแข็งของกลุ่มนี้ ถ้าสามารถ

รักษาการประเพณีปฏิบัติตามหลักจริยธรรมได้อย่างคงเส้นคงวา และต่อยอดในส่วนที่ด้อยอยู่แล้วให้พัฒนายิ่งขึ้น กลุ่มบ้านรางจิกจะมีความยั่งยืนและมั่นคงอย่างแน่นอน ส่วนกลุ่มเจียรไนพลอย ถึงแม้ว่าจะมีปัญหาทางด้านการบริหารจัดการ แต่สมาชิกกลุ่มมีความยึดมั่นในการประเพณีปฏิบัติตามหลักจริยธรรมอิสลาม หากแก้ไขจุดอ่อนที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการปรับปรุงวิธีการทำงานเชิงรุกทางด้านการตลาด การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ การนำหลักจริยธรรมที่เหมาะสมไปใช้หรือ แม้แต่วิธีการคัดเลือกผู้นำที่มีความมุ่งมั่นและเป็นที่ยอมรับของสมาชิก สิ่งเหล่านี้จะทำให้สามารถแก้ไขจุดอ่อนที่มีอยู่ และสร้างจุดแข็งเพื่อให้เกิดการพัฒนากลุ่มต่อไปได้

หลักจริยธรรมทั้งพุทธและมุสลิมสามารถนำไปใช้เป็นหลักร่วมกันเพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ โดยมีหลักการสำคัญของกระบวนการพัฒนาชุมชนดังนี้ คือ

๑) สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนทุกคนต้องมีการตกลง มีการปรึกษาหารือกันที่จะดำเนินงานกลุ่มร่วมกัน

๒) สร้างแนวคิดในการพัฒนาด้วยความซื่อสัตย์ อดทน สามัคคี

๓) มีกลุ่มกิจกรรมดำเนินการให้สอดคล้องกับแนวคิดที่จะพัฒนาด้วยหลักจริยธรรม

๔) มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง ทั้งในเรื่องของการนำหลักจริยธรรมไปใช้ จริยธรรมใดเป็นจุดแข็งควรทำให้ดียิ่งขึ้น จริยธรรมใดยังมีจุดอ่อน ควรส่งเสริมให้มีความแข็งแรงขึ้น

จากหลักการดังกล่าว ทำให้เกิดผลดีต่อวิถีชีวิตของสมาชิกเอง คนในครอบครัว ชุมชน และสังคม ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งพอสรุปได้ว่า

๑) ในระดับปัจเจกบุคคล เช่นทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น มีความเป็นอยู่ดีขึ้นเนื่องจากละเลิกอบายมุข เป็นต้น

๒) ในระดับครอบครัว มีความสุขมากขึ้น มีเวลาให้กับครอบครัวมากขึ้น เพราะปฏิบัติตนอยู่ในศีลในธรรม ไม่ใช่ชีวิตนอกนอกกลุ่มนอกทาง

๓) ในระดับชุมชน ทำให้เกิดความรักความใกล้ชิดกับพระศาสนา และวัฒนธรรมในท้องถิ่นมากขึ้น เพราะมีการร่วมกิจกรรม เช่นการทำบุญตักบาตรในวันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ เป็นต้น พนักงานและผู้บริหารให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

๔) ในระดับสังคม มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่นักเรียนนักศึกษา อยู่เนืองๆ นอกจากนี้ยังมีการจัดบรรยายธรรมต่อประชาชนทั่วไป แจกหนังสือธรรมะ และจัดปฏิบัติธรรมอีกด้วย